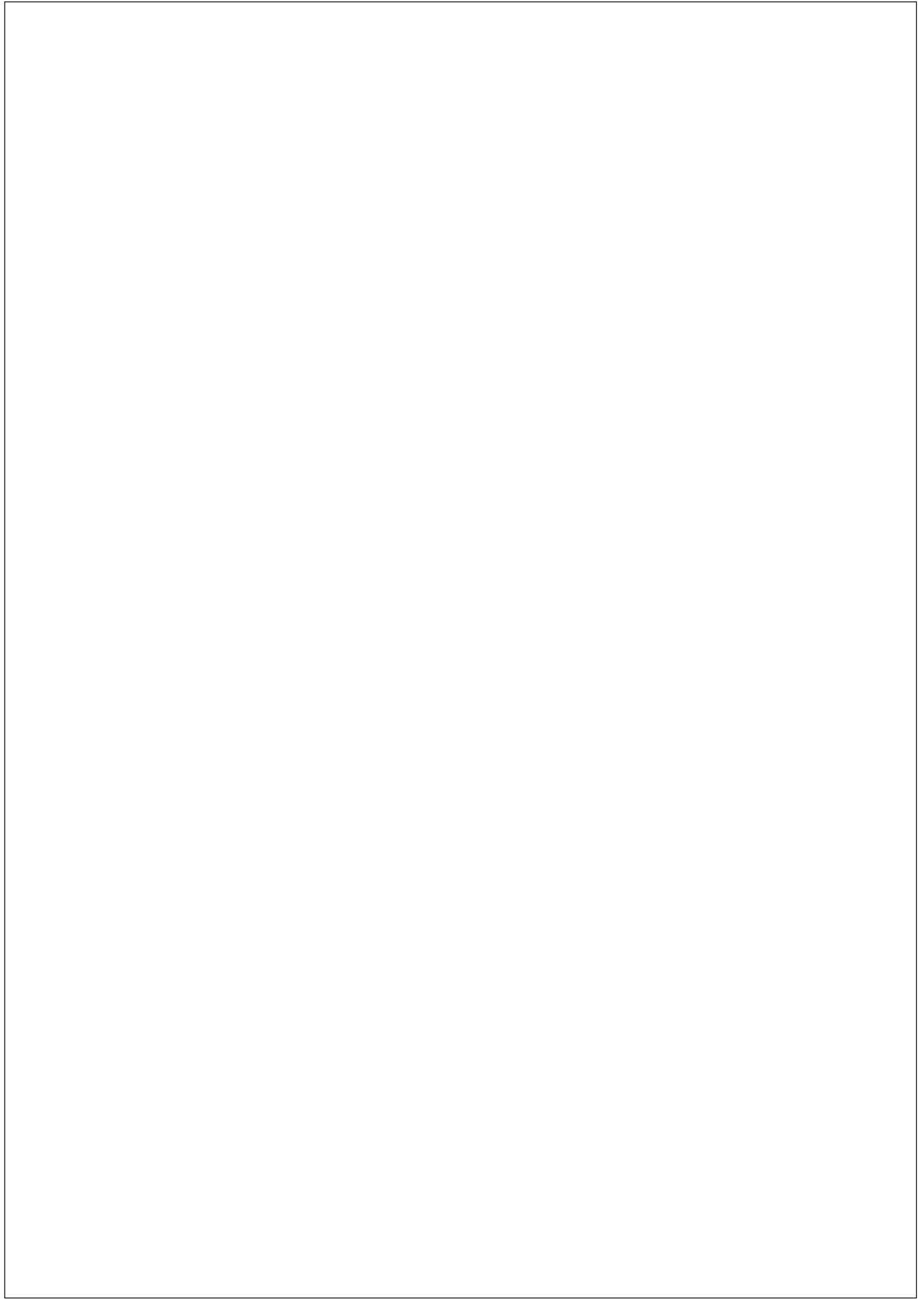

KLASSE

Maandblad voor Onderwijs in Vlaanderen

FEBRUARI 92

KLASSE

Maandblad voor Onderwijs in Vlaanderen
Uitgegeven door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Onderwijs

Redactie

Leo Bormans
Patrick De Busscher
Gaby De Moor

Koningsstraat 138 8ste verdieping
1000 Brussel
Tel. redactie 02-211 46 60
Tel. abonnementen en administratie 02-211 46 58
Telefax 02-211 46 61

Productiesecretariaat

Anny Lecocq

Administratie

Diana De Caluwé

Verantwoordelijke uitgever

F. De Smul

Voorzitter Redactiecomité

J. Helincks, directeur-generaal

Foto's : Luc Daelemans

Cartoons : Dirk Vercamp

Lay-out : Artefact, Leuven

Gedrukt op de persen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departementen Onderwijs en Leefmilieu & Infrastructuur.

Verspreiding : elke Vlaamse school krijgt telkens twee gratis exemplaren van KLASSE

Abonnementen

- 700 fr. per jaar (10 nummers)
- Speciaal tarief uitsluitend voor leerkrachten : 450 fr. op rekening-nummer 091-2203004-66 van Ministerie Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs, Informatie en Bibliotheek, Koningsstraat 150, 1000 Brussel, met vermelding van naam, voornaam en adres.

Uw onderwijsliteratuur :

Centrale Bibliotheek
Koningsstraat 150, 1000 Brussel.
Tel. 02-210 53 73
Uitlening per post:
Tel. 02-210 53 80

Uw vragen over onderwijs :

Centrum voor Informatie en Documentatie
Koningsstraat 150, 1000 Brussel.
Tel. 02-210 54 00

Het strafwetboek is géén goed schoolreglement.

VIZIER p. 4

Kent u de weg naar de jeugdherberg ?

ACTIE p. 15

Het wordt moeilijk om zonder kleerscheuren door ons onderwijs te geraken. GIDS p. 18

IN DIT NUMMER KLASSE nr. 22 FEBRUARI '92

VIZIER

p. 4-13

Wordt de schoolbank een rechtbank ? Steeds meer ouders stappen naar de rechter. Er zijn : de rechten van het kind, de meerderjarigheid op 18 en de toenemende greep van rechtspraak op onze samenleving. Hoe ga je daar als school mee om ? Een gedetailleerd schoolreglement is zeker onvoldoende. KLASSE maakt recht wat krom is.

ACTIE

p. 14-17

- **Bomen planten** op school. Een groene actie.
- Met de klas naar de **jeugdherberg**.
- Mag **Mohammed** de klas in ? De klas staat voor de keuze.

GIDS

p. 18-21

- Nu moet al één op drie Vlaamse leerlingen **een jaar overdoen**.
- Uw kinderen kunnen met het Departement Onderwijs mee **op vakantie**.
- Lesgeven in het **buitenland** ? De VVOB is er voor u.

PERS

p. 22-23

Een knip met de vingers en knip met de schaar : **persknipsels** over onderwijs etcetera.

FORUM

p. 24-27

- **Zit stil of...** Mag je overbeweeglijke kinderen straffen ?
- Hoe maakt uw **school reclame** ? Juist, ja.
- Knelpunt : **De sfeer is om zeep**.

DE INFOLIJN

p. 29

Wanneer is een leraar **onwettig afwezig** ? Gelukkig was er iemand aanwezig om o.a. daarop te antwoorden.

IDEE

p. 31-34

Kijk uit ! Deze rubriek wordt nog **overzichtelijker** dankzij het ABS-systeem.

HET LEESCOMITE

Elk nummer van KLASSE wordt door dertig kritische lezers uit alle geledingen van het onderwijs in detail beoordeeld. Zij geven bij elk artikel aan of ze het vluchtig, grondig of niet gelezen hebben en duiden telkens op een vijfpuntenschaal aan wat ze ervan vinden. Zo krijgt de redactie elke maand een precies beeld van het **leesbereik en de waardering**.

Op die manier kunnen we KLASSE permanent bijsturen. Ook vele anderen bellen en schrijven ons met hun commentaar. Wij hebben kritische lezers. En dat is bijzonder stimulerend. Dank u wel daarvoor.

SCHOOLBANK

R**BANK ?**

RECHTEN VAN DE SCHOLIER

Scholieren hebben ook rechten. Daar zijn zij zelf en hun ouders de jongste tijd steeds beter van op de hoogte. Ouders stappen bijvoorbeeld sneller naar de rechtbank. Beslissingen van de klasseraad worden aangevochten. Intussen stelden de scholen voor voltijds secundair onderwijs een reglement op. Verbetert dat de rechtspositie van de scholier? Hoe ga je als school, als directeur en als leraar met het reglement om? Onderwijsjurist Ludo Veny van de VU Brussel geeft hier een antwoord op. Ons land ratificeerde de Conventie over de Rechten van het Kind. Dat heeft een weerslag op het onderwijs. Prof. dr. E. Verhellen van het Studie- en Documentatiecentrum voor de Rechten van het Kind (RU Gent) zegt dat de school hiermee drie grote opdrachten krijgt. Werk aan de winkel dus.

Wordt de schoolbank een rechtbank? En zo ja, wie zijn de beschuldigde, de aanklager en de rechter? **KLASSE** speelt advocaat van de duivel. □

JE DOET MET KINDEREN NIET WAT JE WILT

DE RELATIE TUSSEN DE SCHOOL EN DE RECHTEN VAN HET KIND

Op 20 november 1989 werd de Conventie over de Rechten van het Kind door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aangenomen. Onlangs ratificeerde ons land ze ook. De kinderrechten werden nu echt juridisch bindend gemaakt. Dat is een mijlpaal op de moeizame weg naar uitdrukkelijke erkenning van de menselijke gelijkwaardigheid van kinderen. Ons land is ertoe verplicht alle bepalingen van het verdrag na te leven. Gebeurt dat al in het onderwijs ?

De UNO-Conventie over de Rechten van het Kind geeft drie grote opdrachten mee aan het onderwijs : het recht **op** onderwijs als een fundamenteel mensenrecht, mensenrechten/kinderrechten **via** en **in** het onderwijs. Voldoet ons land aan deze verplichtingen ?

Recht **OP**... onderwijs

artikel 28 - GRATIS ONDERWIJS

De ondergetekende landen erkennen het recht van het kind op onderwijs en met het doel dit recht geleidelijk te bereiken, op basis van gelijke kansen, zullen ze vooral :

- a. lager onderwijs verplicht maken en gratis voor iedereen;*
- b. de ontwikkeling van verschillende vormen van middelbaar onderwijs bevorderen, met inbegrip van algemeen en beroepsonderwijs, deze beschikbaar en toegankelijk maken voor ieder kind en zonodig passende maatregelen nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële steun;*
- c. met de nodige middelen hoger onderwijs toegankelijk maken voor iedereen op basis van capaciteit; (...)*

artikel 29 - MOGELIJKHEDEN ONTWIKKELEN

De ondergetekende landen komen overeen dat het onderwijs van het kind is gericht op :

- a. het ten volle in ontwikkeling brengen van de persoonlijkheid en van de gaven en geestelijke en fysieke mogelijkheden die in het kind aanwezig zijn; (...)*
- e. het bijbrengen van respect voor het milieu; (...)*

Dat vroegen we aan prof. *Eugeen Verbellen* die zich beroepshalve bezighoudt met de rechten van de kinderen.

– *Verbellen* : Het Vlaams onderwijs voldoet op het eerste gezicht theoretisch en institutioneel aan deze vereisten. Toch zijn er probleemvelden. Het nieuwe artikel 17 § 3 van de grondwet legt de kosteloze toegang tot het onderwijs vast. Deze zogenaamde kosteloosheid van het onderwijs beperkt zich evenwel tot de toegang. Dit sluit het invoeren van inschrijvingsgeld wel uit maar geen andere – soms hoog oplopende – kosten zoals voor leermiddelen, schoolreizen en parascolaire activiteiten. Zulke supplementaire studiekosten kunnen het recht op onderwijs in het gedrang brengen.

Het systeem van de studietoelagen is een erkenning van de bestaande discriminatie. Het erkent impliciet dat het volgen van onderwijs wel degelijk zekere kosten met zich meebrengt, ook voor leerplichtigen. Dat moeten we blijven aanklagen.

Diverse studies wijzen op ongelijke studiekansen. Vroegtijdige schooluitval, spijbelen, onaangepaste leerprogramma's enz. zijn daar symptomen van. De gelijkheid van toegang tot bepaalde onderwijsvormen of onderwijsniveaus is niet gerealiseerd. Ook de differentiatie om het onderwijs af te stemmen op eenieders capaciteit is ontoereikend.

Recente studies wijzen uit dat de kinderen van zogenaamde lagere sociale klassen nog altijd veel minder vertegenwoordigd zijn in het hoger of universitair onderwijs.

De feitelijke finaliteit van ons onderwijs is nog te vaak in tegenstelling met de doelstellingen zoals ze in artikel 29 werden verwoord.

De mensenrechten worden een rode draad in het onderwijs van morgen.

Kinderrechten VIA... onderwijs

artikel 29 – RESPECT VOOR DE MENSENRECHTEN

(...)

b. het bijbrengen van eerbied voor de mensenrechten en de fundamentele vrijheden en voor de beginselen vastgelegd in het Handvest van de Verenigde Naties;

c. het bijbrengen van respect voor de ouders van het kind, voor zijn of haar eigen culturele identiteit, taal en waarden, voor de nationale waarden van het land waar het kind woont, het land waar hij of zij vandaan komt en voor beschavingen die verschillen van de zijne of hare;

d. de voorbereiding van het kind op een verantwoordelijk leven in een vrije maatschappij, in de geest van begrip, vrede, tolerantie, gelijkheid van seksen en vriendschap tussen alle volken, etnische, nationale en godsdienstige groeperingen en personen van inheemse origine; (...)

– **Het bevorderen van respect voor de mensenrechten is dus een opdracht voor ons onderwijs. Wordt ze gerealiseerd ?**

– *Verbellen* : Het bestaan en de diepe betekenis kennen van de mensen- en kinderrechten is de beste bescherming tegen eventuele schendingen ervan. Dit leidmotief slaat veel eerder op een fundamentele attitudevorming terzake dan wel op feitenkennis. Op het ogenblik is deze taak onvoldoende gerealiseerd omdat men zich nog al te zeer op loutere kennisinhouden richt.

Ons onderwijs zal zich ernstig moeten engageren. Artikel 42 van de Conventie verplicht trouwens de lidstaten via passende en effectieve middelen, de principes en voorzieningen vervat in de Conventie, ruim bekend te maken bij zowel volwassenen als kinderen.

Het spreekt voor zich dat een uitgebreide en continue vorming omtrent het bestaan en de inhoud van de rechten van het kind een basisvereiste is voor een effectieve toepassing van de Conventie. Naar kinderen en jongeren toe lijkt de school een uiterst geschikt kanaal om deze opdracht te vervullen. Maar *een dagje mensenrechten of kinderrechten* zou een aanfluiting zijn van de opgenomen plicht. Rechten van kinderen zullen systematisch aan bod moeten komen. Fundamenteel zal het onderwijs zich moeten heroriënteren naar een basisattitude van respect voor mensen(kinder)rechten. Naast deze gerichtheid op attitudes is het vanzelfsprekend dat onder meer ook de leerplannen, de leermiddelen en de leraarsopleiding opnieuw bekeken worden.

– **Binnen het Studie- en Documentatiecentrum voor de rechten van het Kind onderzoekt u, in opdracht van het Departement Onderwijs, of deze rechten het kind VIA het onderwijs bereiken. Wat is precies uw bedoeling daarmee ?**

– *Verbellen* : We willen nagaan hoe het onderwijs kan of moet bijdragen in de vorming rond rechten van kinderen. Met dit onderzoek tasten we af hoe men in de Vlaamse Gemeenschap de UNO-Conventie over de Rechten van het Kind zou kunnen uitvoeren. We zouden adviezen willen formuleren over het ontwikkelen van een curriculum dat een systematische en gecoördineerde vorming in het secundair onderwijs over de rechten van kinderen mogelijk maakt. De mensenrechten zouden een rode draad moeten zijn in het onderwijs.

– **Wat stelde u tijdens het onderzoek al vast ?**

– *Verbellen* : Het lijkt erop dat leraars veel meer doen rond vorming van rechten van kinderen dan formeel en structureel zichtbaar is. Leraars nemen dus zelf het initiatief en ze doen dit vooral binnen de lesactiviteiten. Blijkbaar is het mogelijk in alle leerjaren en vakken het thema aan te snijden.

Maar het thema baadt nogal eens vaker in een sfeer van ver-van-mijn-bed. Een aantal onderwerpen scoort goed : de Universele Verklaring over de Rechten van de Mens met de afgeleide over de rechten van het kind, de derde wereldproblematiek, het juridisch statuut van de minderjarige, kindermishandeling en kinderarbeid. In verband met kinderrechten snijdt men eigenlijk meer sensationele, extreme en/of uitzonderlijke aspecten aan. Zo praat men vlug over het recht op onderwijs in relatie met de derde wereld. Maar inspraak op de eigen school komt slechts uitzonderlijk ter sprake.

– **Welke signalen bereiken u vanuit de basis ?**

– *Verbellen* : Tijdens onze ronde-tafelgesprekken benadrukten leraars en leerlingen zeer sterk de behoefte aan striktere juridische waarborgen en afspraken over rechten van kinderen.

Beleidsmensen zwakken het juridische aspect eerder af en leggen meer de nadruk op de pedagogische aspecten van de vorming rond rechten van kinderen.

Tijdens elk gesprek werd duidelijk dat rechten van kinderen in de eerste plaats werden gedefinieerd in termen van rechten IN het onderwijs. De bezorgdheid om dit aspect primeert duidelijk. Rechten van kinderen VIA het onderwijs werden secundair verbonden aan de rechten IN het onderwijs.

Er werd ook gewezen op de onmondigheid van het kind in de samenleving. Het onderwijs weerspiegelt deze maatschappelijke situatie. De vorming rond rechten van kinderen impliceert bijgevolg een globale aanpak, ook buiten het onderwijs.

Specifiek naar inspraak op school werd gesteld dat er in de scholen een persoon ontbreekt die de belangen van de leerlingen behartigt. Een soort ombudsman. Vooral de scholieren menen dat, zelfs als er nu een inspraakorgaan bestaat, dit slechts een schijn-democratie en schijn-inspraak mogelijk maakt.

Er bestaat echter wel een algemene consensus over een in te voeren overlegorgaan tussen zowel directie, leraars als scholieren. Het uitgangspunt is : geen vorming over rechten van kinderen VIA het onderwijs, zonder respect van deze rechten IN het onderwijs.

Kinderrechten IN... onderwijs

artikel 12 - GEHOORD WORDEN

1. De ondergetekende landen garanderen het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen het recht om deze mening vrij te uiten betreffende alle zaken die het kind aangaan, de mening van het kind krijgt het gewicht dat overeenkomt met de leeftijd en rijpheid van het kind.

2. In het bijzonder en met dit doel krijgt het kind de gelegenheid om bij elke gerechtelijke of administratieve procedure die het kind betreffen gehoord te worden, hetzij direct, hetzij via een vertegenwoordiger of een toegewezen rechtspersoon, op een wijze die verenigbaar is met de procedure-

regels van de nationale wetgeving.

– Verbeteren de laatste maatregelen rond participatie en de verplichte invoering van een schoolreglement in het secundair onderwijs de rechtspositie van de scholier in het onderwijs ?

– *Verbellen* : In vergelijking met vroeger zijn een aantal stappen gezet. Maar de intrede van het recht ten aanzien van kinderen in onderwijsmateries is zeer recent en doet bij velen nog onwennig aan. Vijftig jaar geleden was het ondenkbaar dat men wegsturen van school, lijfstraffen en examenuitslagen aanvocht. Nu bestaan er arresten van zowel de nationale Raad van State als van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens waarin bepaalde onderwijsbeslissingen en/of praktijken ten gunste van de minderjarige worden uitgesproken. De pedagogische principes zijn niet langer soeverein. Ze moeten ook voor de kinderen de toets met de menswaardigheid en rechtvaardigheid doorstaan.

De huidige mogelijkheden voor participatie en inspraak van de scholier zijn niet in overeenstemming met de Conventie. Dit is geen kritische uitspraak. We willen alleen zeggen dat er nog veel werk aan de winkel is om de draagkracht van de Conventie praktisch te realiseren in het onderwijs.

De scholieren zitten niet in de participatieraden en waar ze er zitting in kunnen hebben, dreigt het een lachertje te worden. Ze blijven dus onmondig. Het schoolreglement, dat de ouders moeten ondertekenen, is geen

STUDIECENTRUM

Het Studie- en Documentatiecentrum voor de rechten van het Kind is gevestigd in de schoot van het Seminarie voor Jeugdwelzijn en Volwassenenvorming van de RU Gent. Het neemt sinds jaren de studie van rechten van kinderen in de algemene ruime betekenis van het woord ter harte. De onderwijssector maakt evenwel slechts één toepassingsgebied uit voor deze rechten. Maar gezien kinderen een zeer groot deel van hun tijd in het onderwijs (moeten) doorbrengen is dat een uitermate belangrijk toepassingsveld.
H. Dunantlaan 2 - 9000 Gent -
☎ 091-64 62 81

Rechten van kinderen zullen op school systematisch aan bod moeten komen.

bewijs van participatie door de scholier.

– Nochtans zegt artikel 12 dat het kind moet gehoord worden.

– *Verbellen* : Als een scholier gehoord wordt betekent dat nog niet dat hij als een volwaardige partij wordt beschouwd. Ik denk dat

men vanuit juridisch oogpunt het rechtsbeschermend statuut van de minderjarige scherper kan maken. Hij zou geacht worden zelf op te kunnen treden in zaken die hem rechtstreeks aanbelangen zoals bij tuchtmaatregelen. Het gaat er niet om dat hij altijd gelijk moet hebben maar dat hij een evenwaardige partij zou zijn.

Binnen deze rechtspraak zitten we echter met een moeilijk conflict. Een minderjarige is wel drager van de rechten, hij is rechtsbekwaam maar handelingsonbekwaam. Hij kan die rechten niet zelf uitoefenen. Daarom voerde men het ouderlijk gezag in. Maar het blijkt dat dit eigenlijk geen voldoende rechtsbescherming biedt. De laatste decreten volgen de traditionele weg. Het recht van de minderjarige scholier gaat nog altijd via het ouderlijk gezag.

– Kan de school met deze achtergrond de leerlingenparticipatie en het recht van de scholieren geloofwaardig en effectief organiseren ?

– *Verhellen* : Er wordt verondersteld dat de onderwijsinstellingen de kinderrechten zelf naleven en respecteren. Wat baat het immers een theoretisch vormingsproces op gang te brengen over waarden van mensenrechten en democratie zonder deze in de praktijk waar te maken. Dit niet doen zou wel erg sarcastisch en oneerbiedig zijn. Niet enkel tegenover de mensenrechten maar ook en vooral tegenover de jongeren.

Omtrent het recht in het onderwijs denken we aan de discussies over het wegzenden van school, de gehanteerde tuchtregels, het examengebeuren en de totale afwezigheid van enige verhaalmogelijkheid voor leerlingen. Dit alles houdt rechtstreeks verband met een duidelijke regeling voor een volwaardige rechtspositie voor kinderen op school. Dit is één van de verplichtingen die de overheid op zich moet nemen, nu ze de Conventie geratificeerd

heeft en daarmee verplicht is alle bepalingen van het verdrag na te leven.

Er is nog meer. Voor het eerst worden via de Conventie een aantal zelfbeschikkingsrechten aan kinderen toegekend. Die zullen ook in de concrete opvoedings- en onderwijsituaties gerealiseerd moeten worden. Op het ogenblik wordt hier nog te weinig fundamenteel nagedacht over *respect voor kinderen*. Effectieve inspraak- en participatiemogelijkheden voor kinderen en een volwaardige rechtsbescherming zullen in de toekomst evenwel ingebouwd moeten worden in de onderwijs- en schoolorganisatie.

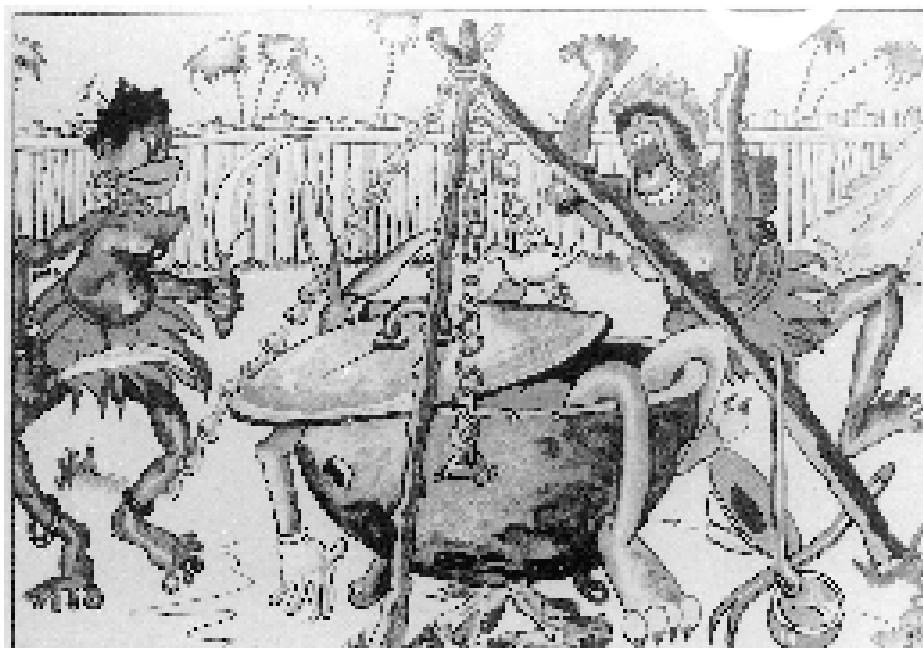
– Kan dat geen verstrekkende gevolgen hebben ?

– *Verhellen* : Ja, de feitelijke erkenning van de

categorie minderjarigen als een groep die voor zijn eigen zaken kan opkomen, tot en met in conflictsituaties van welke aard ook. Hieruit zullen andere attitudes tegenover kinderen ontstaan. Er zal respect groeien. Je doet met kinderen namelijk niet wat je wilt.

– Geef u eens een concreet advies voor de school ?

– *Verhellen* : Scholieren willen dat de leraars de inspraak au sérieux nemen. Ze willen adviesrecht maar ook een gemotiveerd antwoord als de school van hun advies afwijkt. Te vaak blijven de scholieren op een antwoord wachten. Nochtans willen de scholieren ook iets te zeggen hebben. De school is immers ook hun domein, hun werkstation waar ze zich goed willen voelen. □

Men praat veel over de rechten van het kind in de derde wereld maar inspraak op de eigen school komt amper ter sprake.

«KINDEREN HEBBEN RECHT OP HET NU»

– *Verhellen* : «In de traditionele pedagogiek is de nog-niet-status van het kind dominant. Men legt het hoofddaccent op alles wat nog moet groeien in het kind, wat nog niet af is. In dit beeld kan het kind nog niet zijn. Maar kinderen zijn wel, weten wel, kunnen wel... en hebben volwaardige capaciteiten. Experimenten in de Summerhill School wезen uit dat kinderen wel bekwaam zijn om een vorm van participatie en inspraak aan te kunnen. Ook al gaan ze vaak niet verder dan hun onmiddellijke belangen en wat ze volgens hun leeftijd kunnen beheersen. Kinderen hebben duidelijk ook niet altijd gelijk. Hoe kunnen ze dat echter inzien als ze niet bij het proces worden betrokken ? Als de capaciteiten van het kind in de nu-status erkend worden, zal de kwaliteit van de hele samenleving erop vooruit gaan. Daar

zijn zowel juristen, pedagogen, sociologen en psychologen het over eens. Erkennen dat kinderen bijvoorbeeld ook een mening hebben en die volwaardig mogen uiten staat echter haaks op het huidige dominante kindbeeld. Nochtans zijn kinderen ook mensen, geen nog-niet-mensen. Men durft nu nog te weinig verantwoordelijkheid aan de kinderen te geven. Het onderwijs spitst zich nog te veel toe op het louter kennis overdragen. In de geest van de Universele Verklaring over de Rechten van de Mens en de Conventie over de Rechten van het Kind heeft de school daarentegen nog een andere opdracht. Op school kunnen de kinderen leren democratische partners te worden. Een van de belangrijkste zaken in dit proces is dan net de participatie, het leren participeren.»

WIE STOUT IS, DE ROE ?

Het schoolreglement weerspiegelt de schoolcultuur en is een belangrijk onderdeel van het schoolwerkplan.

Het reglement kan twee kanten op : wederzijds vertrouwen uitdrukken of kort en krachtig van het type «wie stout is, de roe».

U zou het niet verwachten maar in scholen van het politionele type én met de kortste schoolreglementen hebben de leerlingen juist weinig duidelijkheid over de regels. Daarenboven hebben zulke scholen meestal een zwakke directie en een geringe collegialiteit. Dat blijkt o.a. uit recent onderzoek van Dr. P. Mabieu en Geert Van Vooren (Het schoolpakt, schoolreglementen als uitingen van organisatiecultuur, UFSIA, jan. 91). Nochtans is de visie van de directeur van fundamenteel belang. Zijn houding, als leider van de schoolcultuur, tegenover het schoolreglement is essentieel voor de betekenis ervan voor de leerlingen en andere schoolbetrokkenen.

Uit het al dan niet consequent optreden van de directie ontstaan informele en ongeschreven procedureafspraken. Vaak zijn die veel belangrijker dan de eigenlijke formele regelgeving op papier.

Eveneens significant is de relatie tussen de sanctie en de aanvaarding ervan. Het inbouwen van meer sancties leidt tot minder aanvaarding en minder flexibiliteit. Minder repressieve reglementen worden positiever onthaald dan eng betuttelende. Deze positief gestelde reglementen zijn vaak langer dan de negatief belerende.

Niet alleen *wat* in een schoolreglement wordt gezegd is dus belangrijk maar nog meer *hoe* dit wordt meegedeeld. Een positieve uitnodigende en motiverende toon stimuleert meer het zich verzoenen met en het zich engageren voor het toepassen van het reglement dan een strak gebiedende benadering. Vooral bij de gezamenlijke bespreking van het schoolreglement bij de aanvang van het schooljaar houdt de klastitularis t.a.v. zijn leerlingen rekening met dit aspect.

In de veelheid van de vroegere schoolreglementen onderscheidt men duidelijke types. In de ene school was het reglement een keurslijf dat leidde tot stereotype en automatische procedures die elke spontaneïteit in de kiem smoorden. In andere scholen opende het schoolreglement juist perspectieven. Het zette ze aan tot creatief denken en handelen

AAN DE OREN TREKKEN, MAG DAT ?

Een jongen van tien jaar heeft een strenge leraar die geregeld aan het haar en aan de oren trekt van de kinderen. Mag dat ? En wat kunnen leerlingen hiertegen doen ? Een kennismaking met de Kinderrechtswinkel.

In de Kinderrechtswinkel kunnen kinderen en jongeren terecht met soortgelijke vragen. Ze krijgen er precieze uitleg over hun rechten en plichten. Ze krijgen er ook advies over hoe ze de verdediging van die rechten in hun specifieke situatie het best aanpakken. Er wordt samen gezocht naar een oplossing : de verschillende stappen overlopen die kunnen worden gezet, een brief schrijven, de hulp inroepen van een advocaat enz.

Sinds de oprichting in 1987 vraagt de Kinderrechtswinkel aandacht voor de verbetering van de rechtspositie van kinderen in onze samenleving. Men heeft namelijk ervaren dat minderjarigen niet altijd ernstig genomen worden. De Kinderrechtswinkel is bedoeld voor kinderen en jongeren tot 21 jaar. Sinds 1 mei 1990 is de meerderjarigheidsgrens verlaagd tot 18 jaar. Nochtans blijven heel wat 18- tot 21-jarigen nog met veel vragen zitten in verband met meerder- en minderjarigheid.

LESPAKKET

Bovendien kan een minderjarige volgens onze wet de rechten die hij als kind heeft niet zelf uitoefenen en verdedigen. Die handelingson-

bekwaamheid betekent concreet dat de minderjarige altijd een beroep moet doen op ouders of meerderjarigen om rechtshandelingen te verrichten. Daarom rijvert de Kinderrechtswinkel voor een samenleving waarin ook kinderen alle mensenrechten hebben. Daarenboven vindt de winkel dat kinderen evengoed zelf hun rechten moeten kunnen ten uitvoer brengen.

Leerkrachten stellen heel wat vragen over de rechten van kinderen omdat ze hierover een les plannen. Vooral naar aanleiding van de UNO-conventie ontstond er belangstelling

voor documentatiemateriaal. De Kinderrechtswinkel stelde daarom een lespakket samen. Dit kan zowel in het lager als in het secundair onderwijs gebruikt worden. In een eerste deel wordt de UNO-conventietekst, de wetgeving inzake de meerderjarigheidsgrens en de Kinderrechtswinkel voorgesteld. Het tweede deel bevat een twintigtal methodieken om met jongeren rond de rechtspositie van kinderen in de samenleving te werken. Daarnaast is een ruime literatuurlijst voor jongeren opgenomen, gerangschikt volgens de verschillende artikels van de conventie. Het pakket kost 250 frank. Kinderrechtswinkel - U kunt elke woensdag van 14 tot 17 u. langskomen - Kleine Hertsbergestraat 1 - 8000 Brugge - ☎ 050-33 95 84

zonder daarbij de rechten en verantwoordelijkheden van eenieder uit het oog te verliezen. Duidelijk is intussen dat de participatiegraad van het pedagogisch college, oudercomité, vriendenkring én de scholieren bepalend is voor het aanvaarden van het schoolreglement.

VERTROUWEN

Orde, veiligheid, discipline, rechten en plichten van de leerlingen zijn thema's waar rond al een aantal jaren indringende discussies worden gevoerd.

Aan de ene kant zijn er binnen de school heel wat voorstanders van een strakkere orde en discipline. Zij pleiten voor een uniform en duidelijk hanteerbaar schoolreglement dat gekoppeld is aan een systeem van sanctie-automatismen.

Aan de andere kant zijn er ook onderwijzers die vinden dat opvoeding, vorming en opleiding van kinderen op school moet kunnen in een aantrekkelijke sfeer, in een geest van wederzijds vertrouwen en open communicatie. Zij pleiten voor meer tolerantie, soepelheid, individualisering, begrip en samenspraak.

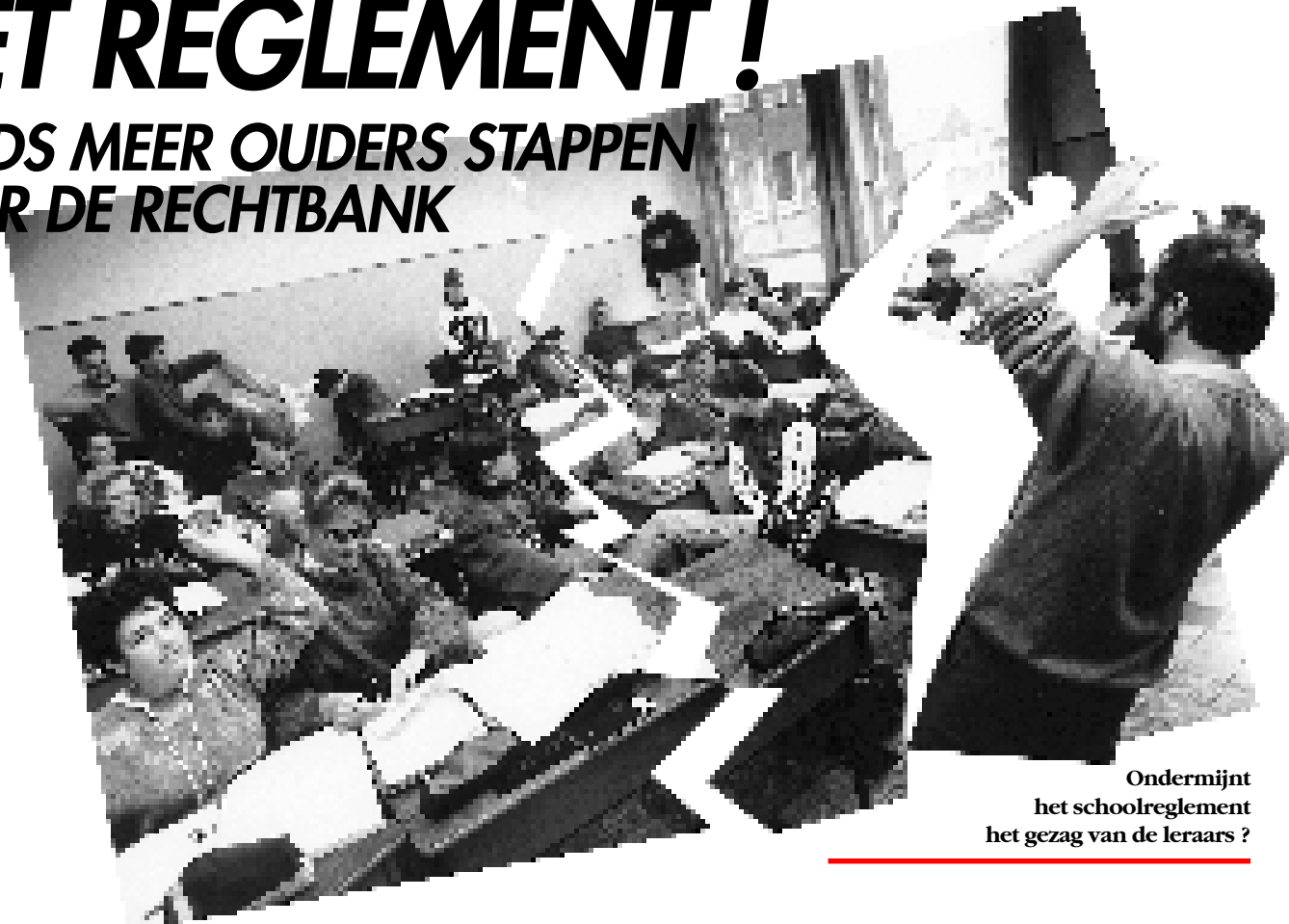
Vooral deze laatste groep beseft, in veel

gevallen zelfs intuïtief, dat een schoolreglement meer moet zijn dan zomaar een lijst van geboden en verboden. Zij beschouwen een degelijk schoolreglement als een uiting van de organisatiecultuur van de school. Het weerspiegelt een belangrijk onderdeel van het schoolwerkplan zoals dat, binnen het kader van het pedagogisch project, naar de eigen situatie of profilering van elke school toe wordt vertaald. □

HELP, HET REGLEMENT!

STEEDS MEER OUDERS STAPPEN NAAR DE RECHTBANK

Ondermijnt
het schoolreglement
het gezag van de leraars?

Ook in het onderwijs staan producent en consument tegenover elkaar. Het schoolreglement staat als een buffer tussen beide partijen. Hierin krijgen de meeste vaste afspraken hun beslag. Ouders die menen dat hun scholier onrecht is aangedaan moeten eerst aankloppen bij de interne beroepscommissie. Wie daar geen gelijk krijgt kan nadien naar de rechter stappen. Maar zolang de inrichtende macht van het schoolreglement geen vitterig strafboek maakt hoeven de leraars niet bang te zijn voor overdreven juridisch gebruik van de ouders.

Is de invoering in het secundair onderwijs van een schoolreglement een manoeuvre om het toenemend aantal rechtszaken tegen schooldirecties te laten teruglopen? En moeten de leraars nu bij elke behandeling of beslissing bangelijk naar het reglementboekje grijpen? Over deze en andere vragen praten we met *Ludo Veny*, onderwijsjurist en wetenschappelijk medewerker aan de VUB.

– Was er behoefte om de rechtspositie van de scholier in een uitgebreid reglement vast te leggen?

– *Veny*: Absoluut. Hun rechten en plichten waren zelden vastgelegd. Komt daarbij dat rechtsbescherming een modewoord is geworden. De burger legt zich niet meer zo gemakkelijk neer bij de beslissingen van de overheid. Ook niet van de schooloverheid. Het onderwijs kan zich niet meer in een ivoren toren opsluiten. De samenleving telt steeds meer academisch geschoolden. Hierdoor verloren de beslissingen van leerkrachten en directies hun onaantastbaarheid. De leerkrachten kunnen de regelgeving niet meer willekeurig en ongestraft met voeten treden.

De laatste jaren stappen ouders dan ook steeds meer naar de rechtbank als ze vinden dat de school een verkeerde beslissing heeft genomen. In de huidige samenleving worden overigens steeds meer rechten juridisch afgedwongen. Om dus rechtsgeschillen te vermijden moet men reglementen uitwerken zodat er tussen de beide partijen duidelijke afspraken bestaan.

RECHT EN VRIJHEID

– Voor welke geschillen stappen de ouders naar de rechtbank?

– *Veny*: Om te beginnen aanvaarden ze het niet dat een school zo maar een leerling weigert in te schrijven. Als een scholier op grond van zijn studieresultaten toegang heeft tot een bepaalde studierichting kan men dat niet weigeren. Wat niet uitsluit dat een aantal wettige redenen in aanmerking kunnen worden genomen om een leerling te weigeren, bijvoorbeeld als hij niet aan de toelatingsvoorwaarden voldoet.

– Het vrij katholiek onderwijs weigert toch geregeld de toegang van een leer-

ling?

– *Veny*: Het lijkt mij evident dat het gesubsidiëerd vrij katholiek onderwijs scholieren weigert omdat men meent dat ze niet voldoen aan het levensbeschouwelijke karakter van de instelling, zoals kinderen van ouders met een fundamentalistisch islamitische opvatting.

Als gevolg van de grondwetsherziening van 15 juli 1988 moet men de positie van het vrij onderwijs echter nuanceren. Vóór de grondwetsherziening bestond er immers een constitutionele vrijheid van onderwijs. De inrichtende macht van het vrij onderwijs kon zich baseren op een grond-

wettelijke norm voor de organisatie en het beheer van haar instellingen. Op basis van een grondwettelijke bepaling kon zij de toegang van bepaalde leerlingen weigeren. Daartegenover was het recht op onderwijs slechts erkend op grond van een gewone wettelijke norm. En in de hiërarchie van de rechtsnormen staat de wettelijke norm onder de grondwettelijke norm. Daardoor beschikte de inrichtende macht van het vrij onderwijs over een hoger rechtsmiddel om iemand te weigeren.

Met de recente grondwetsherziening veranderde deze situatie. Ook het recht op onderwijs is nu een constitutionele norm geworden. In de toekomst zou de rechter voorrang kunnen geven aan het *recht* op onderwijs, eerder dan aan de *vrijheid* van onderwijs. Ik sluit niet uit dat steeds meer rechters geneigd zullen zijn om het absoluut weigeringsrecht van de vrije onderwijsinstellingen te relativiseren.

PROCEDUREFOUT

– Gaan betwistingen alleen over de inschrijving?

– *Veny*: Nee, ook beslissingen over tuchtmaatregelen kunnen hun beslag voor de rechtbank krijgen. Maar het onderwijsdecreet II van 31 juli 1990 verplicht nu de inrichtende machten een tuchtreglement op te stellen. Hierin moet onder meer zijn opgenomen wat de deontologische plichten zijn en wat de deontologische fouten kunnen zijn van een leerling, welke instanties bevoegd zijn om een tuchtmaatregel op te leggen, welke procedure moet worden nageleefd en wat de rechten van de verdediging zijn.

De miskening van een dergelijk reglement, hetzij omdat de tuchtinstantie onregel-

matig was samengesteld of omdat de tuchtmaatregel werd genomen door een instantie die daartoe niet was bevoegd, kan de nietigverklaring van een beslissing inhouden. Ik geef een voorbeeld. De klasseraad is de

instantie die zich bezighoudt met de beoordeling van de studieresultaten van een scholier. Het gedrag kan worden meeberekend in het studieresultaat maar de klasseraad is geen tuchtinstantie. Als ze een tuchtmaatregel zou opleggen is dat in strijd

met de vigerende regelgeving.

Belangrijk in dit geval is ook de bescherming van de rechten van de scholier. Vóór de tuchtmaatregel wordt genomen heeft hij het recht gehoord te worden. Hij moet ook een redelijke termijn hebben om zijn verdediging voor te bereiden en inzage krijgen in het tuchtdossier. Hij moet dus vooraf in kennis worden gesteld van de feiten die hem ten laste worden gelegd. Een raadsman of een

advokaat kan hem bijstaan in de verdediging.

Steeds meer krijgt men ook de juridisering van de rechtsbescherming op het vlak van de examenbeslissingen.

– Stapten mistevreden ouders in groten getale naar de rechtbank?

– *Veny*: Dit aantal moet men relativiseren. Het blijven gelukkig uitzonderingen. De meeste directies houden zich nu strikt aan de regelgeving, al of niet neergeschreven in een schoolreglement. Ouders stappen natuurlijk vlugger naar de rechter als hun kind slechts enkele weken voor de examens definitief van school wordt weggezonden. Deze maatregel heeft immers meestal tot gevolg dat de scholier een jaar moet blijven zitten en daardoor ook later op de arbeidsmarkt terecht komt. Ook de einddeliberaties kunnen aanleiding zijn tot betwisting. Een beslissing in het nadeel van de scholier kan te wijten zijn aan een fout in de deliberatieprocedure. Als de school in dit geval niet vrijwillig op de beslissing wil terugkomen lijkt me de stap naar de rechtbank niet onterecht.

FILTERFUNCTIE

– Kunnen in het nieuwe schoolreglement de wederzijdse afspraken concreter worden vastgelegd?

– *Veny*: Men zal zich naar mijn mening steeds minder tot de rechter wenden. Wegens het ontbreken van een rigoureuze schoolreglement was de rechtbank vroeger het enige verweermiddel voor de ouders. Dit was het ultieme middel. Nu is er op school voorzien in

HET MAAKT RECHT WAT KROM WAS

Het besluit van de Vlaamse Executieve van 13 maart 1991 over de organisatie van het voltijds secundair onderwijs regelt ook de rechtspositie van de scholier.

Elke inrichtende macht maakte voor elk van haar scholen een schoolreglement waarin rechten en plichten van elke scholier werden vastgelegd. Dit schoolreglement omvat ten minste een orde-, tucht- en studiereglement. Het werd bij de aanvang van het schooljaar aan de betrokken personen voor kennisgeving ter ondertekening voorgelegd en aan de scholieren overhandigd.

Het besluit regelt de toepassing van orde- en tuchtmaatregelen tegen de scholieren en legt regels op die de inrichtende macht moet naleven bij de toepassing ervan.

De personeelsleden van de onderwijsinstelling kunnen ordemaatregelen nemen. Deze dienen om het gedrag van de scholier te verbeteren waardoor er een betere samenwerking mogelijk wordt tussen de scholier en de personeelsleden.

De directeur, de afgevaardigde van de inrichtende macht of de inrichtende macht zelf kunnen tuchtmaatregelen nemen. Deze kunnen de definitieve uitsluiting behelzen. Maar

dan moet eerst het advies van de begeleiden- de klasseraad worden ingewonnen. Tuchtmaatregelen worden genomen wanneer het gedrag van een scholier een gevaar vormt voor het geven van ordentelijk onderwijs en/ of het verwezenlijken van het eigen opvoedingsproject van de school in het gedrang komt. Als de scholier naar een andere school trekt zijn het tuchtdossier en de tuchtmaatregelen niet overdraagbaar.

Het studiereglement regelt de beslissingen van de delibererende klasseraad. Indien de ouders van de betrokken scholier met de beslissing niet akkoord gaan kunnen ze drie werkdagen, volgend op de werkdag waarop hen de beslissing werd meegedeeld, het recht doen gelden op overleg met de afgevaardigde van de inrichtende macht of de voorzitter van de delibererende klasseraad of zijn afgevaardigde. De ouders moeten hun redenen kenbaar maken. Maar ook de beslissing van de klasseraad moet gemotiveerd zijn. Indien nodig kan de klasseraad zo snel mogelijk opnieuw bijeenkomen. De beroepscommissie is bevoegd voor de behandeling van betwiste beslissingen.

een beroepsprocedure.

Een voorbeeld. De begeleidende klasraad kan de directeur of de afgevaardigde van de inrichtende macht adviseren over te gaan tot de definitieve uitsluiting van een scholier. Na de te volgen tuchtprocedure brengt de directeur de ouders schriftelijk op de hoogte van zijn gemotiveerde beslissing voordat de tuchtmaatregel van kracht wordt. Als de ouders niet akkoord gaan met de beslissing kunnen ze beroep aantekenen bij de voorzitter van de interne beroepscommissie. De definitieve uitsluiting kan ongedaan worden gemaakt op advies van de interne beroepscommissie of als de inrichtende macht of de directeur oordeelt dat nieuwe elementen een ander licht op de situatie werpen.

De ouders worden nu dus eerst verplicht een klacht in te dienen bij de bevoegde beroepscommissie. Pas als deze commissie de klacht van de ouders verwerpt kunnen ze naar de rechtbank stappen. Deze procedure geeft ook aan de school de mogelijkheid vooralsnog een onwettige of een onregelmatige beslissing recht te zetten. Als inderdaad een fout is begaan, als een bepaalde procedu-

EN ALS HIJ VAN DE TRAP VALT ?

Stel dat een leraar een scholier de klas uitstuurt. De scholier valt op weg naar de directeur van de trappen en breekt een been. Is er een verband tussen het schoolreglement en de aansprakelijkheid van de leraar ?

Veny : «Als de inrichtende macht meent dat de leerkracht een leerling de klas mag uitzetten bij wijze van ordemaatregel is zij volgens mij ook aansprakelijk als er intussen met die leerling iets zou gebeuren.

Over het algemeen zal dit een zaak voor de verzekering worden. De aansprakelijkheid kan moeilijk in een bepaalde regel worden benadrukt of omschreven. Men moet immers altijd rekening houden met de concrete feiten. Eén ervan is de leeftijd van de leerling. De leerkracht is voor de leerlingen die onder zijn toezicht staan verplicht alle nodige maatregelen te nemen zodat ongelukken worden vermeden. Ik wil het zeer voorzichtig stellen. Voor een leerling die tijdelijk wordt uitgesloten en voor wie alle nodige begeleidingsmaatregelen werden genomen of voor een scholier die uit de klas werd gezet gelden de clausules van de verzekeringspolis.

Het ligt anders voor een scholier die veertien dagen van de school wordt uitgesloten. Als de ouders deze maatregel niet aanvochten staat de minderjarige scholier op dit moment onder het toezicht van de ouders.»

Meerderjarige scholieren moeten het schoolreglement zelf ondertekenen.

re niet is nageleefd, zal de beroepscommissie dit kunnen vaststellen en eventueel de beslissing vernietigen en een nieuwe beslissing laten nemen. Vroeger werd dit werk uitsluitend aan de rechter overgelaten.

De beroepscommissie vervult als het ware een filterfunctie. Een vordering voor de justitiële of administratieve rechter zal m.a.w. pas ontvankelijk zijn als de ouders eerst de beroepscommissie hebben aangesproken.

– Bespaart deze weg de ouders de maandenlange procedure via de Raad van State of de rechtbank ?

– *Veny* : De procedure via de rechtbank is inderdaad geen garantie dat er snel een beslissing wordt genomen. Het huidige schoolreglement waarborgt echter een zeer korte beroepstermijn. Binnen hetzelfde schooljaar of ten laatste bij de aanvang van het nieuwe moet de beslissing gevallen zijn. Dit houdt ook in dat de ouders snel moeten optreden en maar een beperkte tijd hebben om beroep aan te tekenen.

VERSCHILLEN

– Ouders en meerderjarige scholieren moeten het reglement ter kennisneming ondertekenen. Dit laat veronderstellen dat ze nu op de hoogte worden gesteld van de afspraken. Was dit vroeger minder het geval ?

– *Veny* : Men kan de reglementering die men

nu in de verschillende netten heeft uitgevaardigd slechts als bindend beschouwen als de ouders of de meerderjarige scholieren er inderdaad kennis van hebben genomen. Ook de eventuele wijzigingen die in de loop van het schooljaar zouden worden aangebracht, moeten op een behoorlijke manier bekend worden gemaakt .

In het secundair onderwijs wordt men ook meer geconfronteerd met meerderjarige scholieren. Voor de onderwijsinstelling zijn de ouders dan niet langer de tegenpartij. Bij de inschrijving moet de meerderjarige scholier het document zelf ondertekenen. Beslissingen over examens moeten rechtstreeks aan hem bekend worden gemaakt.

– Samenvattend kan men stellen dat het schoolreglement moet dienen als een juridische basis in de relatie tussen de onderwijsverstrekkers enerzijds en de onderwijsgebruikers anderzijds. Biedt het inderdaad een voldoende stabiele rechtsgrond om de meeste betwistingen te kunnen opvangen ?

– *Veny* : Vroeger had men vaak te maken met verouderde teksten en een grote verscheidenheid in allerhande reglementen die vaak niet eens op papier stonden. Nu hebben de inrichtende machten een grote bevoegdheid gekregen. In het gesubsidieerd officieel onderwijs heeft elke gemeente de bevoegdheid om voor haar eigen scholen een reglement uit te

vaardigen. Of dit een goede juridische basis is voor de relatie tussen onderwijsverstrekkers en -gebruikers moet blijken uit de concrete reglementen zoals die van kracht worden in de praktijk. Er is nu evenwel decretaal vastgelegd dat in het reglement een aantal minimumbepalingen moeten worden opgenomen i.v.m. het orde-, tucht- en studiereglement. Het decreet biedt eigenlijk slechts een eerste aanzet. De jure is er een verbetering in vergelijking met vroeger. De facto ligt het eraan hoe men met de nieuwe reglementen zal omgaan en of men ze zal naleven.

– Betekent dit dat men in de verschillende netten de rechten van de scholier anders kan interpreteren ?

– *Veny*: Zeker. De verschillende inrichtende machten kunnen een totaal andere visie hebben op wat als een deontologische fout kan worden bestempeld. Dit naargelang het gaat om het vrij onderwijs of het officieel onderwijs. Er kan ook een verschil zijn tussen de onderwijsniveaus. De rechtsbescherming zal op een andere manier worden geregeld in het lager dan in het hoger secundair onderwijs. Niet zozeer wat de procedure betreft maar wel wat als een fout kan worden bestempeld.

GEEN STRAFREGLEMENT

– Staat het de inrichtende machten vrij het opgelegde minimumreglement meer of minder uitgebreid aan te vullen ?

– *Veny*: De vrijheid van onderwijs moet kunnen spelen. Het zou een blijk van bemoeizucht van de Vlaamse Gemeenschap zijn mocht ze detaillistisch gaan bepalen hoe het reglement moet worden ingevuld. Maar dit neemt natuurlijk niet weg dat er grote variaties kunnen komen in al die schoolreglementen. In het ene geval zal een degelijk reglement voorliggen. In het andere een *strafreglement*.

Wie alleen een strafreglement opstelt en bijvoorbeeld de kniehoogte van de uniformsjurk in centimeters vastlegt, heeft het fout begrepen.

Als een instelling absurde reglementen opstelt zullen er absurde beslissingen uit volgen over bijvoorbeeld het precieze aantal centimeters dat de zoom van de uniformjurk onder de kniehoogte mag vallen. Als een instelling het over deze boeg gooit heeft ze het decreet fout begrepen.

In het officieel onderwijs kan het administratief toezicht dergelijke uitpattingen mogelijk voorkomen.

– Moeten leerkrachten zich bedreigd voelen omdat alles nu op papier staat ?

– *Veny*: Er is een nieuw tijdperk aangebroken voor het onderwijs in Vlaanderen. Men zal in de toekomst rekening moeten houden met een bepaalde cultuur in het onderwijs. Leraars en directies zullen zich aan de reglementering moeten houden. Ik denk dat dit een goede zaak is voor de bescherming van de rechten van de scholier. Aan de andere kant weet nu ook elke leraar waaraan zich te houden. Hij weet dat de overtreding van een reglement de vernietiging van een beslissing tot gevolg kan hebben. Vermindert daardoor zijn manoeuvreerruimte? Ik denk niet dat de juridisering een beperking is voor de mogelijkheden van de leerkracht. Alleen wordt het kader waarbinnen hij optreedt duidelijker afgeïjnd. Het is ook een goede zaak dat beslissingen voortaan moeten worden gemotiveerd. Dat zal de examencommissie in staat stellen de ouders te overtuigen van hun ongelijk als ze zelf meent het recht aan haar kant te hebben.

Met een kenbaar gemaakte motivering zullen ouders vooral weten waarom een bepaalde beslissing werd genomen. Vroeger was er vaak geen openheid en dus voor de ouders en de scholieren ook te weinig duidelijkheid omtrent de beslissingen van de klasseraad.

Tenslotte betekent het schoolreglement geen vermindering van de bevoegdheid van de leraars. Het ondermijnt hun gezag niet. □

– **De Conventie over de Rechten van het Kind.** U kunt de tekst aanvragen bij *Unicef-Belgisch Comité – Kunstlaan 20 – 1040 Brussel – t. 02-230 59 70*

– **Rechten van scholieren.** Deze brochure kost 100 fr. U kunt ze bestellen bij *Info-Jeugd-nationaal – Prinsstraat 15 – 2000 Antwerpen – t. 03-231 07 58*

– **Besluit van de Vlaamse Executieve betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs** van 13 maart 1991 – Belgisch Staatsblad – p. 10503-10545

– **Het Schoolreglement,** omzendbrief ARGO/510/N-91-07 – inlichtingen *Eric Sorgeloos – t. 02-234 58 61*

– De Vereniging Vlaamse Leerkrachten (VVL) organiseerde op 12 oktober een **studiedag** over het **nieuwe schoolreglement**. U kunt de syllabus en het verslag van het colloquium aanvragen bij het *VVL-secretariaat – t.a.v. mevr. Beatrice Knops – Zwijgerstraat 37 – 2000 Antwerpen – t. 03-237 65 59* □

DRAAG UW BOOMPJE BIJ

OOK SCHOLEN ZETTEN EEN BOOM OP

De Vereniging Voor Openbaar Groen streeft naar een goede omgang van kinderen met de natuur in hun omgeving. Ze stelt daarbij de boom centraal. Ook uw school kan er een Groene Week van maken met als hoogtepunt de Boomplantdag. Woensdag 25 maart wordt de boomfeestdag voor heel Europa.

Leraars zitten in een bevoorrechte positie om de leerlingen het belang van het groen bij te brengen. U kunt in samenwerking met het gemeentebestuur lokaal een **Groene Week** organiseren. Alle gemeentebesturen kregen daarvoor van de *Vereniging Voor Openbaar Groen* (VVOG) een documentatiemap. Met wat overleg tussen uw gemeente en de plaatselijke scholen kunt u er een complete natuurweek van maken met allerlei activiteiten.

WERKBLADEN

Tijdens deze week kunnen zoveel mogelijke lessen aansluiten bij het onderwerp «groen». Waarom voor wiskunde eens niet de hoogte, inhoud en houtwaarde van een boom laten berekenen? Voor aardrijkskunde kan de herkomst van planten en bomen worden nagegaan. Een geschiedenisles kan ingaan op het ontstaan van een landschap, een stadspark of de groendienst. En in de taallessen kunnen teksten over het milieu worden geschreven en besproken. Voor de praktische lessen kunt u werken met basismateriaal uit de natuur. Waarom trekt u niet het bos, de heide of de duinen in? Veel arboreta, natuurcentra en kinderboerderijen wachten op uw bezoek. Of maak zelf een schooltuintje om te zaaien, te planten en te leren onderhouden. Leerlingen kunnen een tentoonstelling opbouwen. Misschien is het eindelijk tijd om werk te maken van meer groen op de speelplaats.

Op woensdag 25 maart kunt u de groene activiteiten afsluiten met een happening: een internationaal getinte **Boomplantdag**. Wel-

Kinderen vinden het leuk dat iedereen weet wie de bomen heeft geplant.

licht is het hierbij mogelijk om elke groep kinderen die een boom heeft geplant een certificaat te geven met de naam, de datum en de plantplaats van de boom.

Voor de voorbereiding van de Boomplantdag op de scholen beschikt de VVOG over werkbladen voor de kinderen van de lagere school. Materiaal uit de natuur is vaak verkrijgbaar bij de gemeentelijke plantsoendienst of bij de boswachter. Deze kan een gastles verzorgen op school of de kinderen meenemen naar buiten.

MET ZORG PLANTEN

De grond waarop u plant kan eigendom zijn van de gemeente, de staat of een particulier. De eigenaar van de grond zorgt voor het plantmateriaal en maakt het terrein plantklaar. Bij een zware grondsoort en groot plantmateriaal is het aan te raden vooraf plantgaten te graven. Voorts is het raadzaam het planterrein in te delen in vakken en die vakken te nummeren. Als de leraars vooraf een schets van het planterrein ontvangen

hebben kunnen ze de kinderen indelen in groepen en kan iedere groep haar plantplek makkelijk vinden.

Per tien kinderen is iemand nodig die toezicht houdt en eventueel kan helpen. Soms kan hiervoor ook de hulp worden gevraagd van ouders of omwonenden. Ieder groepje kinderen heeft natuurlijk ook een schop nodig. De ervaring leert dat kinderen over het algemeen heel enthousiast zijn en met zorg planten. Zeker als ze vooraf goede informatie hebben gekregen. Maar het is ook vaak onvermijdelijk dat het plantwerk achteraf nog even nagelopen moet worden.

Ook is gebleken dat kinderen het leuk vinden als de door hen aangelegde beplanting herkenbaar blijft. Bijvoorbeeld door de plaatsing van een bord of ander herkenningsteken. Of een (glazen) pot onderin het plantgat met daarin de naam van de school of de namen van de kinderen die geplant hebben. En het spreekt vanzelf dat de beplanting goed onderhouden moet worden. Want kinderen zullen nog geregeld terugkomen om te kijken hoe *hun* bomen of struiken erbij staan. □

GROENE INFORMATIE

Vouwbladen

– Vouwblad nr. 1 : *Bomen herkennen en leren kennen*

– Vouwblad nr. 2 : *Van zaad tot kiemplantje*

Beide didactische werkbladen zijn bedoeld voor leerlingen van 10–12 jaar en kosten 240 fr. voor 20 stuks.

Hoe bestellen ?

U kunt de vouwbladen enkel bestellen via overschrijving op bankrekening 068–0541980–68 met volledige vermelding : publikatie... (naamvermelding in het kort en aantal). Vermeld ook duidelijk het factuuradres en/of leveringsadres.

Actie Groene Lente

Vereniging Voor Openbaar Groen vzw
– Buiten de Smedenpoort 3 – 8000 Brugge – ☎ 050–31 20 71 – fax 050–31 48 32

LEREN IN VAKANTIESFEER

DE VLAAMSE JEUGDHERBERGEN ZIJN OOK INTERESSANT VOOR SCHOLEN

Een jonge, idealistische onderwijzer, Richard Schirmann, richtte in 1909 de eerste jeugdherberg op. Hij zocht een onderdak voor de scholieren met wie hij de toen al vervuilde industriegebieden van de Ruhr ontvluchtte. Tot vandaag de dag bleef de ontwikkeling van het jeugdherbergwerk nauw verbonden met het leren buiten de muren. Kennen u en uw leerlingen de weg naar de jeugdherberg?

U wilt voor uw klas een geïntegreerde werkperiode organiseren. Maar vaak kunt u de hamvraag niet invullen: Waar kunnen we goedkoop én met alles erop en eraan logeren?

Gust Rombaut is pedagogisch adviseur van de Vlaamse Jeugdherbergcentrale. Hij heeft een antwoord op uw vraag.

Rombaut: «Leraars maken veel te weinig gebruik van de jeugdherbergen. Ze hebben er nog nooit over gehoord of de ouderen herinneren zich alleen de wat strenge jeugdherbergvader van in hun jonge tijd. Er is intussen veel veranderd zodat onze moderne jeugdherbergen prima geschikt zijn voor allerlei meerdaagse activiteiten in klasverband zoals bos- en zoekklassen, projectweken en geïntegreerde werkperiodes.

Op het ogenblik hebben we twee projecten helemaal kant en klaar uitgewerkt. Ze zijn bedoeld voor de derde graad lager onderwijs en de eerste jaren van het secundair onderwijs. Het programma kan ook gemakkelijk worden aangepast voor jongere kinderen.

KUST EN ARDENNEN

Rombaut: «Een eerste project is een vijfdaags programma in de jeugdherberg *Die Loyale* in Maldegem. Het programma met onder meer uitstappen naar Zeebrugge, het Zwin, de Deltawerken en Brugge is pedagogisch verantwoord. De prijs van 3400 frank per leerling omvat vol pension, de uitstappen

en de gidsen. Deze voorwaarden gelden ook voor het tweede project.

Voor het tweede project kozen we de jeugdherberg *Eifel en Ardennen* in Sankt-Vith. De uitstappen wisselen naargelang van het seizoen. Als het gesneeuwd heeft kan er natuurlijk een dagje langlaufen af. Maar een natuurwandeling in de Hoge Venen is een vast onderdeel van het programma.

De leraar kan elk project voorbereiden. Daartoe is er een dikke werkmap over de streek ter beschikking. Hieruit kan hij kiezen wat zijn klas interesseert. De leraar kan dus de documentatie op zijn manier verwerken en daaruit zijn lessen structureren. Binnenkort werken we soortgelijke projecten uit voor Bokrijk en Oostduinkerke.

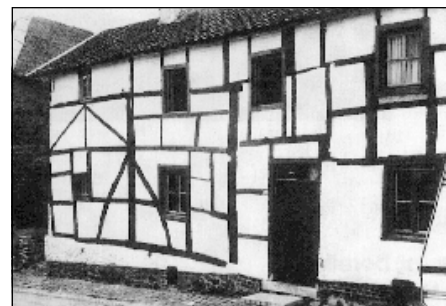
Met deze uitgewerkte projecten ontdek-

EEN STAPELBED VAN INFORMATIE

– *Openluchtklassen – St.-Vith en Platte-landsklassen – Maldegem*: informatie over de Werkgroep Onderwijs of boekingen: Carine Van der Niepen – Coupurestraat 22 – 9470 Denderleeuw – ☎ 053-66 03 17

– *Met de klas in de jeugdherberg* (brochure met informatie over o.a. de pedagogische mogelijkheden en de prijs)

– *Jeugdherbergen – VJH info* (brochure met algemene informatie over de jeugdherbergen in Vlaanderen en de Benelux) Scholen betalen slechts een lidmaatschapsbijdrage van 300 fr. Belgische scholen en gelijkgestelde instellingen die in een Vlaamse jeugdherberg verblijven, al was het maar voor één nacht, krijgen bovendien 10 % korting op de globale rekening. Eén begeleider per 15 deelnemers mag gratis overnachten. Van elke jeugdherberg bestaat een documentatiemap over accommodatie en omgeving. Die helpt u bij het plannen van uw activiteiten en wordt op vraag gratis toegestuurd. Schrijf of bel gewoon naar de **Vlaamse Jeugdherbergcentrale** – Van Stralenstraat 40 – 2060 Antwerpen – ☎ 03-232 72 18 (met telefoonbeantwoorder 24 u./24 u.) – fax 03-231 81 26

Een jeugdherberg is meer dan een goedkoop hotelletje.

ken de scholen de voordelen van een verblijf in een jeugdherberg. De leraar kan er de leerstof aanschouwelijk voorstellen. De leerlingen dragen er makkelijker iets van mee omdat ze haast in een vakantiesfeer zijn. En intussen leren ze ook de prettige kanten kennen van samen de vaat doen.»

UITWISSELEN

De Vlaamse en de Waalse jeugdherbergcentrale werken al geruime tijd samen. Ze besloten deze samenwerking ook uit te breiden op het pedagogisch vlak. De Vlaamse centrale wil de leerlingen van de Vlaamse scholen (derde graad lager onderwijs en het hele secundair onderwijs) kennis laten maken met de aardrijkskundige, culturele en menselijke rijkdommen van Wallonië. Hiervoor organiseert ze geïntegreerde werkweken in vier Waalse jeugdherbergen. Tegelijk geven ze ook de mogelijkheid aan de franstalige scholen om deze verschillende aspecten te leren kennen in Vlaanderen. Meteen ook een gelegenheid om een taaluitwisselingsprogramma te organiseren. □

Jeugdherbergen: een verrassende uitweg voor scholen.

SOMS IS HET PIJNLIJK

KINDEREN EN ECHTSCHEIDING

Kinderen van gescheiden ouders vragen geen voorkeurbehandeling op school. Ze vragen wel dat er begrip is voor hen en dat er rekening wordt gehouden met hun situatie.

Pijnlijke momenten zijn lessituaties waar over vader, moeder en gezin wordt gesproken. De leraar moet tenminste weten welke kinderen in die situatie verkeren. Ze hebben een vertrouwenspersoon nodig waarmee ze over hun problemen kunnen spreken.

SCHEEF BEKEKEN

Alex : «Nu gaat het goed op school, maar in het eerste en tweede jaar heb ik veel gedroomd in de lessen. Ik ervaar weinig negatiefs door de scheiding. Soms denk ik dat een secretaresse mij scheef bekijkt omdat mijn pa weg is. Ik zou er wel eens met mijn titularis over willen praten, maar ik durf er niet over

beginnen. Soms heeft dat hele gedoe wel invloed op mijn cijfers. In de toetsenperiode ben ik dikwijls weemoedig en depressief.»

Sabrina : «De meeste leerkrachten en de directeur zijn wel op de hoogte, denk ik. Zij tonen begrip voor mij. Maar niet in die mate dat andere leerlingen jaloers gaan worden. Ze begrijpen me. Ze hebben voor mij niet meer of minder aandacht dan voor de anderen en ik wil het ook niet anders. Ze laten alleen weten dat, indien je hulp nodig hebt, je bij hen terecht kan. Het eerste jaar na de scheiding had die verandering veel invloed. Als ik mij nog eens down voel door de situatie, kan het wel een invloed uitoefenen op mijn studie.»

GEEN KINDERSPEL

De getuigenissen komen uit een recente brochure van de *Vrouwelijke Kristelijke Arbeidersjeugd* : «Scheiden. Geen kinderspel.» U vindt er niet alleen meer dan honderd getuigenissen van jongeren in maar ook een analyse en tientallen concrete suggesties voor begeleiding van deze jongeren op school en

bespreking van de problemen in de klas met een stellingenspel, een ganzenbord enz.

De brochure kost 175 frank. U kunt ze bestellen bij VKAJ – Paleizenstraat 90 – 1210 Brussel – ☎ 02-216 20 03

VIDEO

Voor jongeren vanaf 15 jaar is er een interessante video voor gebruik in de klas. «Het kind van de rekening.» Deze reportage van het Vrije Woord duurt een half uur. Eva en Sara vertellen erin hoe hun ouders gescheiden zijn en hoe zij tussen allerlei gevoelens heen en weer worden geslingerd. De reportage wijst op de weinig kindvriendelijke aanpak bij verscheidene echtscheidingsprocedures. En hoe reageert de school? Interviews worden afgewisseld met clips. Een ideale aanzet om de problematiek in de klas aan te kaarten. □

U kunt «Het kind van de rekening» voor 500 frank krijgen bij de Wereldmediatheek – Italiëlei 98A – 2000 Antwerpen – ☎ 03-225 03 67

WORDT UW SCHOOL EEN OPEN MONUMENT ?

Op 13 september gaan zo'n 600.000 Vlamingen op zoek naar merkwaardige schoolgebouwen. Dat is het centrale thema van de vierde Open Monumentendag. Doet uw school ook mee ?

Misschien bent u wel directeur of leraar in een vroeger kasteel- of kloostergebouw of een opgeknapt brouwerij. Misschien is uw oude school nu wel omgetoverd in een jenevermuseum. Dan wilt u natuurlijk meewerken aan de Open Monumentendag. De organisatie berust bij de verschillende **lokale comités**. Die stellen het programma samen voor hun eigen gemeente.

Neem dus zo snel mogelijk contact op met het lokaal comité in uw gemeente. Het contactadres kunt u ook via het secretariaat in Brussel bekomen. Is er nog geen lokaal comité ? Dan kunt u eventueel de oprichting hiervan stimuleren. Voor uw school en voor de gemeente is de Open Monumentendag een uniek uithangbord.

Het secretariaat bundelt alle initiatieven in de speciale *Monumentenkrant* van 7 augustus. □

Koning Boudewijnstichting
Secretariaat
Open Monumentendag
An Vasseur & Anemie Rossenbacker
Brederodestraat 21 – 1000 Brussel
☎ 02-511 18 40

GROEN ONDERWIJS

PROJECTSCHOLEN VOOR LEEFMILIEU

Voor de tweede maal ijveren **de scholen van het Brusselse Gewest** voor een bewuste beleving van de Brusselse groenzones.

De actie richt zich tot de leerlingen van het 5de en 6de leerjaar lager onderwijs en het 1ste en 2de jaar secundair onderwijs. Alle leerlingen van de ingeschreven klassen krijgen een logboek voor 5 geselecteerde groenzones : de Kleine Zavel, het park van Laken, Het Woluwe park, het Rood Klooster en het moeras van Jette. Elke klas gaat twee van deze groenzones ter plaatse verkennen en vult een vragenlijst in. Die stuurt u terug vóór 15 mei. De leraar krijgt een pedagogische map met meer informatie. Er is trouwens ook een gratis videomontage over de 5 groenzones beschikbaar. Elke klas kan bovendien gratis deelnemen aan een animatie-activiteit in één van de groenzones.

Ten slotte maakt elke klas tegen 15 mei een gemeenschappelijk werk : een stilleven met natuurlijke materialen, een beeldhouwwerk, een maquette enz. De werken worden tentoongesteld tijdens de maand juni en de prijzen worden uitgereikt op een slotfeest. □

Staatssecretariaat voor Leefmilieu van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
– Informatiebuis – Marleen De Luyck – Wolstraat 54 –
1000 Brussel – ☎ 02-511 68 80

MAG MOHAMMED DE KLAS IN ?

Het Koninklijk Jeugdtheater heeft de situatie nu al meer dan 300 keer gespeeld in evenveel klassen van het zesde leerjaar basisonderwijs. En het werkt. De leerlingen zijn gewoon met de les bezig als een Iraans koppel aanklopt. Zij zijn op zoek naar de directeur want ze willen een andere school voor hun zoon Mohammed. Een betere school. Een school waar hij niet wordt uitgelachen maar een evenwaardige plaats krijgt. De discussie duurt een heel lesuur en het spel is zo levensecht dat iedereen er in opgaat. Toch is het theater, maar het oorspronkelijk Deens stuk is grondig aangepast aan onze situatie.

GEEN PAMFLET

De voorstelling is geen pamflet, wel een confrontatie. Willen de kinderen Mohammed aanvaarden zoals hij is, met zijn andere huidskleur, zijn gebrekkig Nederlands en zijn islamitische levensgewoonten? Of willen ze dat niet?

De moraal is verrassend bescheiden. Geen gratis theorieën over integratie, wel een aansporing om eerst naar iemands verhaal te luisteren, voor je hem veroordeelt. Een praktische ontluistering van leven met vooroordelen.

LEVENSECHT

Regisseur Marc Schillemans: «We hebben veel contact gehad met politieke vluchtelingen en de feiten die we aanhalen kloppen volledig. Toch is de politieke achtergrond niet de essentie van het spel. De kinderen vatten echt wel de universele boodschap die er achter steekt. En die boodschap geldt ook voor Turken, Marokkanen enz. We gaven onszelf de opdracht om in vijftig minuten sympathie op te wekken voor dit koppel vreemdelingen. En daar slagen we behoorlijk

Er staan plots twee vreemdelingen in de klas. Het zijn politieke vluchtelingen en ze zoeken een goede school voor hun zoon. Ze praten wat krakkemikkig Nederlands maar hun verhaal is boeiend en direct. Ze gaan een gesprek aan met de leerlingen. Die weten niet dat het theater is. De meester weet dat wel. Hij heeft de zaak samen met het Koninklijk Jeugdtheater voorbereid. En het wordt een verrassende confrontatie. Mét een boodschap. Dat is niet altijd even vanzelfsprekend.

in. Veel kinderen hebben een weinig genuanceerd beeld van vreemdelingen. Met deze voorstelling leggen we in de klas dan ook een kiem die kan groeien tot grotere verdraagzaamheid. En de reacties van de kinderen zijn ontwapenend. Voor ons is het een diepgaande theaterervaring. Die rechtstreekse maatschappelijke impact is een grote voldoening.»

GEEN GRAP

Het gaat niet om een grap of een ludiek intermezzo op school. De echte discussie

THEATER IN DE KLAS

De voorstelling Mohammed duurt zo'n vijftig minuten en speelt zich dus (voor de leerlingen onaangekondigd) af in een zesde leerjaar van de basisschool.

De prijs bedraagt 4000 frank voor één voorstelling en 6000 frank voor twee voorstellingen op dezelfde dag. Vervoer is inbegrepen.

Inlichtingen bij coördinator Frits Maris - Koninklijk Jeugdtheater - Stadsschouwburg - Meistraat 2 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-231 97 50.

Hoe reageren uw leerlingen als dit Iraanse koppel de klas binnenvalt?

begint pas als de bezoekers weg zijn. Daarvoor heeft de leraar een degelijke werkmap achter de hand. Onder het motto «oordeel pas als je iemands verhaal kent» wil het Koninklijk Jeugdtheater de jonge toeschouwers sensibiliseren voor de levenswijze van anderen. Wie een beetje open staat voor andere mensen kan ook zijn eigen cultuur verrijken. Daarnaast biedt het stuk ook een situatieschets van een land als Iran (waar ook mensen onder het fundamentalisme gebukt gaan) en inzicht in vrijheid, onvrijheid en de kracht die mensen uit een geloof of een ideaal kunnen halen. Bovendien ontdekken de leerlingen dat vreemdelingen hier vaak niet alleen om economische maar bijvoorbeeld ook om politieke redenen hun toevlucht zoeken.

dekken de leerlingen dat vreemdelingen hier vaak niet alleen om economische maar bijvoorbeeld ook om politieke redenen hun toevlucht zoeken.

RACISME

Het stuk eindigt als de vader weer in het deurgat staat en zegt: «Dees school... goeie school... ik geef jullie mijn Mohammed». De acteurs vertellen er dan graag de anecdote bij dat ze nog eens werden teruggeroepen met de mededeling: «En vergeet niet aan de directeur te zeggen dat het zeker 6D moet zijn!».

Toch hebben de acteurs vlak na de verkiezingen van 24 november plots meer weigerachtige en ronduit racistische reacties gekregen in sommige klassen.

Bebeerder Bob Verselder: «De acteurs moeten die opmerkingen dan opvangen. Maar als de klas de vreemdeling echt niet wil, kunnen de acteurs in principe gewoon een andere klas binnen stappen. Het gaat er niet om een vreemdeling op te dringen, wel om hen zonder vooroordelen de situatie te laten beoordelen. En dat is niet altijd vanzelfsprekend, neen.» □

ZONDER KLEERSCHEUREN DOOR ONS ONDERWIJS ? EÉN KANS OP DRIE !

Op het einde van zijn secundaire studie is één op drie Vlaamse leerlingen minstens één jaar blijven zitten. In het officieel gesubsidieerd onderwijs stijgt dat cijfer zelfs tot één op twee. De toestand wordt steeds problematischer. Een blik op de meest recente cijfers.

In december publiceerde KLASSE de leerlingenaantallen voor het schooljaar 1991-1992. Daarbij kwamen het *Project Scholeninterface* en de *Dienst Statistieken* tot de verrassende vaststelling dat het leerlingenaantal in het secundair onderwijs is gegroeid (zie KLASSE 20). Weliswaar slechts met 562 leerlingen (0,13 %), maar iedereen had een daling verwacht. Als één van de mogelijke verklaringen wees het kabinet van onderwijs op de stijging van het aantal zittenblijvers. Bijgevolg zette *Peter Cloos* van het Project Scholeninterface zich achter zijn PC en begon te rekenen. En jawel hoor.

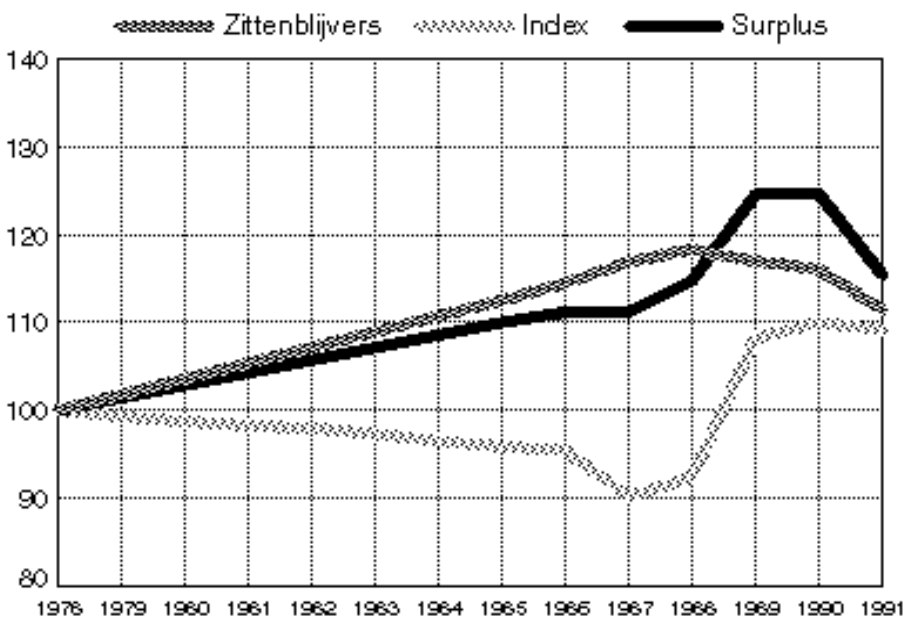
ELK JAAR MEER

Vanaf het schooljaar 1977-1978 tot en met

1987-1988 is het verloop voor alle onderzochte factoren zeer rechtlijnig (zie tabel 1). Het percentage zittenblijvers in het secundair onderwijs gaat van jaar tot jaar **steil de hoogte in**, van 30 % in 1978 tot 35 % in 1988. In 1987-1988 zat dus meer dan één derde van de leerlingen secundair onderwijs minstens één jaar achter op zijn leeftijdsgroep. Tegelijkertijd **daalt de index** eveneens rechtlijnig. Dit betekent dat tot 1988 het zittenblijven

TABEL 1. HET ZITTENBLIJVEN NEEMT TOE (1978 = 100%)

WAT IS EEN SURPLUS ?

Wie met rare termen gooit moet ze ook verklaren. Dat doen wij dus ook.

Een zittenblijver is een leerling die één of meer jaren ouder is dan de normale leeftijd voor leerlingen van zijn leerjaar.

De index is een maat voor de jaarlijkse aangroei van het zittenblijven vanaf het tweede jaar. Bijvoorbeeld : als het eerste jaar 10 % zittenblijvers telt en het tweede jaar 15 %, dan is de index 50 want het aantal zittenblijvers is met 50 % gestegen.

Het surplus is een maat voor het cumulatieve effect, het geeft aan hoeveel zittenblijvers er zijn bijgekomen sinds het eerste leerjaar. Bijvoorbeeld : het eerste jaar telt 10 % zittenblijvers, het tweede 15 %, en het derde 20 %. De index voor het tweede jaar is 50, het surplus is 5 %. De index voor het derde jaar is 33 (het aantal zittenblijvers steeg met één derde van het tweede naar het derde jaar) en het surplus is 10 % (sinds het eerste jaar kwamen er 20 % zittenblijvers bij).

wel toenam maar gelijktijdig van jaar tot jaar verder verschoof naar het eerste jaar secundair onderwijs.

Het schooljaar 1988-1989 bracht een kentering. Het totaal aantal zittenblijvers daalde lichtjes, maar het surplus en de index stegen met een echte ruk. De stijging van de index toont dat het zittenblijven verschuift naar het tweede, derde en vierde leerjaar. Het surplus stijgt eveneens, wat betekent dat het zittenblijven zeker niet vermindert. Vanwaar komt die daling dan wel?

Peter Cloos: «Het stijgend succes van **het zevende jaar** kan hiervoor verantwoordelijk zijn. De index van het zesde jaar is in de loop

ZITTENBLIJVEN VAN 1977-78 TOT 1990-91 (IN PERCENTAGES)						
	77-78	86-87	87-88	88-89	89-90	90-91
Rijk	35,6	47,0	47,5	46,9	46,6	45,4
Provincie	48,6	54,1	54,0	52,5	51,5	50,9
Gemeente	45,8	58,9	59,2	59,0	59,7	59,0
Vrij	26,0	29,0	29,2	28,8	29,0	27,8
Totaal	29,6	34,9	35,0	36,5	34,3	33,1

der jaren immers aanzienlijk verbeterd en daalt voor 1990-1991 zelfs met 12 %. Die negatieve index betekent dat leerlingen die al een keer een jaar hebben overgedaan uit de statistieken verdwijnen: ze verdwijnen uit het onderwijs of ze stappen over naar een andere onderwijsvorm. Het zevende jaar telde in 1989-1990 nog 9196 leerlingen. Dit schooljaar zijn er dat 10.605. Een aanzienlijke stijging van 15 % dus. Daarnaast is het aandeel van het vijfde en zesde jaar in het totaal van de leerlingen sterk toegenomen. In 1977-1978 zat 24 % van de leerlingen in het vijfde of zesde jaar. In 1990-91 is dat opgelopen tot bijna 31 %.

NAAR WELK NET ?

In 1977-78 kende het officieel gesubsidieerd onderwijs het grootste aantal zittenblijvers (zie tabel 2). Nochtans had het vrij onderwijs de grootste index, m.a.w. de groei van het aantal zittenblijvers was daar het grootst. Het vrij onderwijs had echter het kleinste surplus, dus de kleinste cumulatieve aangroei. Dat kan enkel als een groot gedeelte van de zittenblijvers verandert van net, in casu overstapt naar het officieel gesubsidieerd onderwijs of het gemeenschapsonderwijs.

Peter Cloos: «In 1990-91 is de index van het gemeenschapsonderwijs lichtjes gestegen en die van het officieel gesubsidieerd onderwijs lichtjes gedaald. In het vrij onderwijs blijft de index verder stijgen. Het fenomeen zittenblijven neemt vooral uitbreiding in het vrij onderwijs maar dat net ziet in toenemende mate zijn zittenblijvers overgaan naar de andere netten. In het gemeenschaps- en officieel gesubsidieerd onderwijs worden historische dieptepunten bereikt: minder dan de helft van de leerlingen haalt het einde van het secundair onderwijs zonder een jaar over te doen.»

ZWAARTEPUNTEN

* Het zittenblijven dat zich in de jaren tachtig steeds meer voordeed bij de aanvang van het secundair onderwijs, verschuift sinds 1988-1989 hoe langer hoe meer naar de tweede graad.

* Het succes van het zevende jaar veroorzaakt een lichte verbetering in de globaliteit van het zittenblijven.

* Het zwaartepunt (qua leerlingenaantallen) binnen het secundair onderwijs verschuift naar de derde graad die een steeds groter gedeelte van de leerlingen omvat.

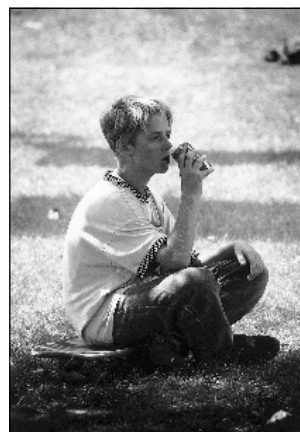
* Op het einde van de secundaire studie heeft één leerling op drie minstens één jaar overgedaan. In het officieel gesubsidieerd onderwijs heeft minder dan de helft van de leerlingen nog nooit een jaar overgedaan.

VAN WIJK TOT WERELD

DE PEDAGOGISCHE WEEK '92

De Pedagogische Week '92 vindt plaats tijdens de krokusvakantie. Op drie plaatsen buigt het onderwijzend personeel van het basisonderwijs zich over het thema *Aardrijkskunde op de basisschool, van wijk tot wereld* (lees: Europa). Voor het eerst werken inspectie en begeleiding samen om er een succes van te maken. Vorig jaar waren er al meer dan 1000 inschrijvingen.

Roger Staelens, inspecteur-generaal basis- en buitengewoon onderwijs: «Het thema is nu nog gekozen door de inspecteurs-coördinator en daarna besproken met de begeleidingsdiensten van de drie netten. Volgend jaar zullen die begeleidingsdiensten van in 't begin meewerken. De werkgroep waaruit de teksten voor de Pedagogische

Week komen bestaat trouwens uit deskundigen uit de inspectie én uit de drie netten.

Tijdens deze driedaagse geven we een volledige herhaling van de nog geldige methodiek en didactiek van wereldoriëntatie en aardrijkskunde. Maar we zullen ook nieuwe accenten leggen. Eén voorbeeld maar: we presenteren een nieuwe methode om de leerlingen reeds in de tweede graad stap voor stap het kaartlezen bij te brengen. Dit is een heel concrete methode, met adressen en al.

Daarnaast besteden we speciale aandacht aan de inbreng van de actualiteit in de aardrijkskundelessen. We zoeken een antwoord op het «wat» en «hoe» van dit probleem.

Het *Project Europa* ten slotte combineert geheugenwerk en denkprocessen. Het geeft informatie over de twaalf EG-landen maar omvat ook een rollenspel over het Europees parlement, het ministercomité enz. Op de eerste dag van de pedagogische week tonen we hoe de onderwijzer dit in zijn klas kan brengen.»

DRIE MAAL DRIE

Het programma loopt op drie plaatsen en duurt telkens drie dagen: 3, 4 en 5 maart in Laken; 4, 5 en 6 maart in Torhout; 5, 6 en 7 maart in Hasselt. Op de eerste dag staan de algemene visie, de inbreng van leerinhouden uit de actualiteit en het *Project Europa* op de agenda. De tweede dag gaat volledig naar het kleuteronderwijs en de eerste graad. De derde dag ten slotte is gewijd aan de tweede en derde graad.

U kunt inschrijven tot 20 februari via het inschrijvingsformulier dat met een speciale omzendbrief in uw school is beland. Deelnemen kost ongeveer 275 fr. (inschrijving + brochure) voor externen of ongeveer 1500 fr. voor internen met volledig pension.

Inspectie-generaal Basisonderwijs - Koningsstraat 138 - 4de verdieping - kantoor 405 - 1000 Brussel - ☎ 02-211 45 15 - De omzendbrief met alle praktische informatie ligt in uw school ter inzage.

VAKANTIE VOOR UW KINDEREN

Alle leerplichtige kinderen van alle onderwijsnetten en alle kinderen van personeelsleden van de Vlaamse Gemeenschap kunnen mee op vakantie met het Departement Onderwijs. U moet wel snel reageren. Het aantal deelnemers aan Vak. O is beperkt.

De vakantiecentra voor **7-9 jarigen** zijn gehuisvest in internaten of vakantieverblijven aan de Belgische en de Franse kust, in de Polders, in het Maasland, in de Ardennen en vooraan in Duitsland, elk met een eigen typische sfeer en aparte mogelijkheden.

De **10-12 jarigen** kunnen kiezen tussen vakantiecentra in Duitsland, aan de Franse kust, in het bosrijke Chantilly (Ile de France) en in Frans-Lotharingen (St.-Mihiel).

De infrastructuur, de voeding en de begeleiding zijn zeer verzorgd en aangepast aan de wensen en behoeften van respectievelijk 7-9 jarigen en 10-12 jarigen. Deze vakantiecentra worden kleinschalig georganiseerd, zodat ieder kind aandacht krijgt.

De activiteiten zijn veelzijdig georiënteerd zodat elk kind een heel gamma vakantie mogelijkheden kan beleven. Iedereen heeft de hele periode dezelfde monitor of monitrice waarbij hij zich veilig en geborgen kan voelen.

De centra voor **13-14 jarigen** zijn gevestigd in internaten, in boeiende streken van Frankrijk. Geen drukke traditionele vakantieplaatsen zodat de jongeren meer de plaatselijke bevolking kunnen ontmoeten. Elk centrum heeft een eigen karakter, naargelang de specifieke mogelijkheden van de omgeving. Telkens zijn het vertrekpunten voor talrijke interessante exploraties waarin de deelnemers actief op zoek gaan naar de typische kenmerken van de streek. Elk leeftijdsgroepje maakt samen met zijn monitor afspraken over samenleven en overlegt met hem de manier waarop het de verkenning van de omgeving wil aanpakken. Daarnaast zijn er de belangrijke gezamenlijke momenten van sporten, feesten, ervaringen uitwisselen en sportieve groepsspelen.

De **15-17 jarigen** leven in kleine groepen, samen met een monitor. In gezamenlijk overleg worden programma's opgesteld en uitgewerkt. Daarbij wordt initiatief en verantwoordelijkheidszin gevraagd van de jongeren. Tochten, uitstappen en ateliers kunnen totaal verschillende activiteiten inhouden, afhan-

kelijk van hun eigen keuze en motivatie. Belangrijk blijft in deze vakantiecentra steeds de ontmoeting van groepsgenoten en de kennismaking met de eigen sfeer van de streek.

Daarnaast organiseert Vak. O nog **taalvakantiecentra** voor het leren van Frans in mooie streken van Wallonië en voor Engels in

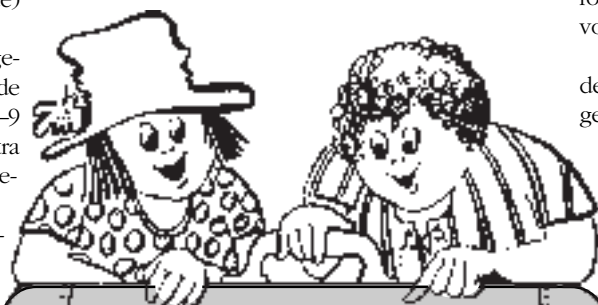
York (Engeland). Nieuw is de combinatie van **sport**, eventueel gekoppeld aan **computernitiatie**.

FINANCIËLE STEUN

De ouders, die een tegemoetkoming in de gevraagde kostprijs verlangen, moeten dat aanvragen bij hun sociale dienst of ziekenfonds. Ouders die erom vragen, krijgen hiervoor een attest afgeleverd.

De sociale dienst van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap betaalt een bijdrage van 250 fr. per dag (max. 14 dagen per jaar en per kind) voor kinderen van 6 t/m 16 jaar die deelnemen aan vakantiecentra, georganiseerd door Vak. O (departement Onderwijs).

Personeelsleden van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, waarvan de kinderen tijdens de zomervakantie aan een Vak. O-kamp deelnamen, kunnen steeds een aanvraag tot terugbetaling richten aan de sociale dienst. De nodige formulieren kunt u daar aanvragen. □

vakantiecentra 1992

LEEFTIJD	BESTEMMING	DATUM	PRIJS	VOORSCHOT	
7-9 jaar	De Panne	06/07 - 11/07	4.500	2.250	
		06/07 - 11/07	4.500	2.250	
		13/07 - 18/07	4.500	2.250	
	Oostende KA	01/07 - 15/07	8.500	4.250	
		06/07 - 20/07	8.500	4.250	
		01/07 - 15/07	9.000	4.500	
10-12 jaar	Oostende HRIPB	01/07 - 15/07	8.500	4.250	
		06/07 - 20/07	8.500	4.250	
		01/07 - 15/07	9.000	4.500	
	Dinant	06/07 - 20/07	9.000	4.500	
		01/07 - 15/07	9.000	4.500	
		08/07 - 19/07	10.500	5.250	
13-14 jaar	Bensberg	06/07 - 20/07	10.500	5.250	
		19/07 - 30/07	10.500	5.250	
		08/07 - 22/07	11.000	5.500	
	Rösrath	09/07 - 23/07	11.000	5.500	
		08/07 - 22/07	11.000	5.500	
		09/07 - 23/07	11.000	5.500	
15-16 jaar	Aubenas	10/07 - 27/07	16.500	8.250	
		10/07 - 27/07	16.500	8.250	
16-17 jaar	Villard de Lans	10/07 - 27/07	16.500	8.250	
		10/07 - 27/07	17.500	8.750	
15-16 jaar	Draguignan	10/07 - 27/07	17.500	8.750	
		10/07 - 27/07	17.500	8.750	
16-17 jaar	Chamonix	10/07 - 27/07	17.500	8.750	
		10/07 - 27/07	17.500	8.750	
TAAL					
Engels	16-18 jaar	York	04/07 - 25/07	32.000	16.000
			04/07 - 25/07	32.000	16.000
Frans	13-15 jaar	Jemelle	06/07 - 24/07	17.000	8.500
			06/07 - 24/07	17.000	8.500
13-15 jaar	Flemalle	Flemalle	06/07 - 24/07	17.000	8.500
			06/07 - 24/07	17.000	8.500
SPORT - COMPUTER					
8-16 jaar	Meulebeke	06/07 - 10/07	Enkel sport	Sport en computer	
			13/07 - 17/07	5.500	7.500
8-16 jaar	Meulebeke	06/07 - 10/07	5.500	7.500	
			13/07 - 17/07	5.500	7.500

Vak. O - RAC - Arcadengebouw - kantoor
3096 A - 1010 Brussel - ☎ 02-210 51 53

DE VLIR IS VERHUID

De onderwijsmedewerkers van de Vlaamse Interuniversitaire Raad zijn verhuisd. Dat is vooral belangrijk voor iedereen die meer wil weten over het onderwijsdecreet.

Voor inlichtingen kunt u dus voortaan twee bronnen raadplegen. Het Centrale Secretariaat van de VLIR (Egmontstraat 5 - 1050 Brussel - ☎ 02-512 91 10) of de VLIR-onderwijsstaf - (Vandesandestraat 66 - 1080 Brussel - ☎ 02-410 11 69).

Toon Boon (van het rectoraat van de KU Leuven) is deeltijds gedetacheerd als opdrachtgever voor de opvolging van de decreetsuitvoering.

GA EN ONTDEK DE WERELD

WERKEN IN HET BUITENLAND

Paul (35) is arts in Senegal; Martine (29) onderzoekt de voedingsgewoonten van de bergstammen in Thailand; Anne (35) doceert Engels aan het Institute of Technology of Tiensjin in China. Alle drie zijn ze uitgestuurd door de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingsamenwerking en technische Bijstand (VVOB). Ook u kunt met deze organisatie aan de slag in het buitenland.

De onderwijsminister, de Vlaamse Raad en de vereniging Vlamingen in de Wereld stonden in 1982 aan de doopvont van de VVOB. Deze vereniging stuurt deskundig personeel naar de Derde Wereld, organiseert onderwijs in het Nederlands in het buitenland en werkt samen met de Vlaamse bedrijfs wereld in het juniorenprogramma. Midden vorig jaar waren 310 mensen actief in de verschillende programma's over de hele wereld. Drie op vier zijn onderwijsmensen.

VOORAL LERAARS

Momenteel werkt de VVOB in 17 landen in Zuidelijk Afrika, Azië en Latijns-Amerika. In de beginfase vroegen deze landen vooral leraars secundair onderwijs. Tegenwoordig is er vooral vraag naar docenten en onderzoekers voor industriële hogescholen en voor Derde-Werelduniversiteiten.

Medio 1991 werkten negen leraars Nederlands in onderwijsinstellingen in Frankrijk en in scholen met een Belgisch leerprogramma in Rwanda en Burundi.

Samen met het Vlaamse bedrijfsleven stuurt de VVOB jonge afgestudeerde universitaires uit naar Belgische bedrijven in de Derde Wereld waar ze een unieke vorming kunnen opdoen. Op dit moment zijn zo zeven jonge Vlamingen actief. Daarnaast loopt er een samenwerkingsproject met het Senegalese Ministerie van Volksgezondheid. In dat project ligt de nadruk op de verbetering van de vorming van het paramedisch personeel. En ten slotte bestaat er sinds jaar en dag een nauwe samenwerking tussen de Vlaamse Interuniversitaire Raad en de VVOB. De VVOB zorgt voor de uitvoering van de zogenaamde «Eigen Initiatieven» van de VIIR, in samenwer-

king met de KU Leuven, de RUGent en de UI Antwerpen.

GEWOON AANVRAGEN

Het gastland stelt een behoeftenlijst op. Op basis van die lijst zoekt de VVOB kandidaten. Na een infodag en selectiegesprekken stelt de VVOB de kandidaten voor aan het gastland, dat de uiteindelijke keuze maakt. Een praktische infodag (met medisch onderzoek) en een jaarlijkse vormingscyclus (één week in augustus) bereiden de kandidaten voor op hun vertrek en hun leefsituatie in een Derde-Wereldland.

Ter plaatse heeft de VVOB een **woordvoerder**. Die legt de link tussen de plaatselijke overheid, de VVOB-deskundigen ter plaatse en het secretariaat in Brussel. Aangezien de VVOB momenteel in 17 landen werkt, zijn er 17 woordvoerders actief.

Het gastland zorgt voor loon, huisvesting en een gedeelte van de reiskosten. De VVOB-overeenkomst voorziet in de betaling van het andere gedeelte van de reiskosten (meestal de heenreis), ziekteverzekering, pensioenbijdrage, ongevallenverzekering, bijstandsverzekering en een expatriatievergoeding schommelend tussen 35.000 en 60.000 fr. per maand. Ook het juniorenprogramma is gebaseerd op zo'n kostendeling tussen de VVOB en de Vlaamse onderneming die de junior-deskundige tewerkstelt. □

VOLK GEZOCHT

De VVOB werkt in Rwanda, Burundi, Seychellen, Gabon, Zambia, Zimbabwe, Botswana, Swaziland, Lesotho, Malawi, Kenia, Thailand, Indonesië, China, Suriname, Ecuador en Colombië.

De VVOB is voortdurend op zoek naar :
- afgestudeerden van de Vlaamse onderwijsinstellingen (universitaires, industrieel ingenieurs, regenten, onderwijzers enz.);
- Belgische ondernemingen om samen te werken in het kader van het VVOB-Junior-programma.

VVOB

Maria-Theresiastraat 21
1040 Brussel

☎ 02-217 76 15 of 02-217 95 83

WELKOM IN VLAANDEREN

De Vlaamse administratie heeft een nieuw gezicht gekregen. De Vlaamse Gemeenschap is nu één groot ministerie met zes departementen. Onderwijs is er daar één van. Samen tellen die zes departementen zo'n 12.000 ambtenaren.

De **video** Welkom in Vlaanderen (± 45 minuten) en de gelijknamige **brochure** belichten overzichtelijk én begrijpelijk de organisatie en werking van onze Vlaamse administratie.

Het is een co-productie van het Bestuur Vorming en de BRTN-Instructieve Omroep.

Om ze **gratis** te verkrijgen moet u enkel een lege cassette sturen naar Mediabib-Gallaitstraat 86 - 1210 Brussel - ☎ 02-216 50 06.

Een paar dagen later vallen video en brochure in uw bus.

BETER IN DUITSLAND ?

In Duitsland hebben de leerlingen elke dag les van 8 u. tot 13 u. : zes lesuren van 45 minuten. Iedereen krijgt drie uur sport en twee uur muziek of tekenen. 's Namiddags kunnen ze op school blijven voor sport, theater, muziek enz. Maar daar neemt slechts een minderheid aan deel. De meeste leerlingen gaan 's namiddags gewoon naar huis of trekken met de vrienden de stad in. Ze moeten wel veel meer zelfstandig werken en studeren dan bij ons. Onder druk van ouders die allebei uit werken gaan zijn er nu hier en daar ook scholen waar tot vier uur wordt lesgegeven. □

(Het Belang van Limburg)

OORVIJGEN

Het Duitse parlement en regering willen ouders verbieden hun kroost nog langer oorvijsen te geven. Zij zijn van plan de wetgeving te veranderen over «het opvoedkundige pak rammel».

De huidige Duitse wet bepaalt alleen dat «onterende opvoedingsmethodes niet toegestaan zijn». De tekst zal in de toekomst luiden : «onterende opvoedingsmethodes, in het bijzonder lijfstraffen en maatregelen die de psyche kwetsen, zijn niet toegestaan.»

«Daarmee wordt niet alleen de oorvijs gebannen», zei de liberale politicus Eimer. «De wet moet ook straffen verbieden die de kinderziel raken. Zoals opzettelijke minachting, gebrek aan liefde, constant gemekker en angst inboezemen met kwade geesten.» □

(Het Nieuwsblad)

GEBRUIKER IS DUPE

Kunt u zich al inbeelden dat uw garagist u morgen zou komen vertellen dat u het best een nieuwe wagen koopt omdat uw huidige model niet meer onderhouden zal worden ? Toch is dat precies wat de software-leveranciers doen. □

(De Morgen)

GEGOEDE MILIEUS

In vergelijking met de totale studentenbevolking van de KU Leuven zijn de zonen en dochters van ondernemers, directeurs en van vaders uit de onderwijssector en met een vrij beroep oververtegenwoordigd in de groep studenten die aan het Erasmusprogramma participeert. Terwijl het socio-professioneel niveau van 27 % der vaders van KUL-studenten als «hoger» omschreven wordt is dat bij Erasmusstudenten 39 %. Dat vooral studenten uit de meer gegoede milieus aan Erasmus deelnemen blijkt ook uit het feit dat slechts 19,9 % een studiebeurs ontving van de Vlaamse Gemeenschap. Een en ander blijkt uit een onderzoek van Jan De Vuyst, directeur Studentenvoorzieningen aan de KU Leuven. □

(Gazet van Antwerpen)

SNIPPERDAGEN

Het Nederlandse kabinet handhaaft de spreidingsperiode van de zomervakantie van negen weken, waarbij de vakantie voor het basisonderwijs zes weken bedraagt. Voor het voortgezet onderwijs geldt zeven weken. Ook de huidige indeling in drie regio's wordt gehandhaafd. □

(NRC Handelsblad/Ned.)

KUN JE EEN SCHOOL MANAGEN ?

Schoolleiders verkeren in een rare situatie. Er zijn tal van zaken die hen dwingen zeer **formeel te handelen** : wetgeving toepassen, verslag geven van schoolactiviteiten enz. Veel schoolleiders volgen dus speciale managementcursussen. Anderzijds runt de schoolleider zijn bedrijf vol professionals vooral met **informele middelen** : zijn professionals zijn immers nogal individualistisch georiënteerd, hij moet een onderwijskundige en pedagogische visie in stand houden, zijn doel is prestaties op hoog niveau door leerlingen.

Schoolleider de Vries uit het Nederlandse Almere wijst op een aantal gevaren. Veel schoolleiders bemoeien zich niet of nauwelijks met **het onderwijs in hun school**. Ze lopen het risico papershufflers te worden, die veel lezen en schrijven over, maar weinig doen in het onderwijs. De schoolleider tracht het beste te halen uit een bont gezelschap van medewerkers. Onderwijs is ook op het niveau schoolleider-leraars een kwestie van **relaties en inspiratie**. De malaisementaliteit bij leraars vindt voor een deel zijn oorsprong in de gebrekkige aandacht hiervoor door de clean organiserende schoolleider.

De persoon van de schoolleider ten slotte speelt een grote rol, maar anderzijds wordt hij op zijn beurt gesterkt door succeservaringen. Bij tegenslagen valt het informele relatiepatroon weg en staat de schoolleider alleen.

de Vries : «De schoolleider is én zakelijk leider van het gezelschap én artistiek directeur. Om dit dilemma op te lossen kiest hij meestal voor de rol van zakelijk leider. Die rol is herkenbaar en vooral veilig. De vraag is echter of het kind niet met het waswater wordt weggespoeld.» □

(Mesomagazine, Ned.)

WEDDE OPEISEN

Leerkrachten hoeven zich niet neer te leggen bij de laattijdige betaling van hun wedde. Ze hebben recht op tijdige betaling en hun werkgever –niet het ministerie maar hun school– moet daarvoor zorgen, eventueel door voorschotten. Leraars kunnen dit recht via de rechter afdwingen. Ze hebben ook recht op verwijlinteressen, indien hun werkgever een voorschot weigert. Die onder leerkrachten vrijwel onbekende rechten zijn erkend door rechtbanken. □

(De Standaard)

WAAROM GEEN LOODGIETER ?

De trend is al heel lang gezet, maar wordt schrijnender met het jaar : het opwaarderen van intellectuele beroepen ten nadele van de handenarbeid.

Leerlingen worden zo lang als mogelijk vastgehouden op college of atheneum. Pas als het echt niet meer gaat wordt doorverwezen naar technisch en beroepsopleiding. Vaak is de jongen of het meisje tegen die tijd compleet uitgeblust.

Meer dan 60 % van de nieuw gediplomeerde universitaires komen uit de humane wetenschappen en in deze groep wegen vooral de Economische Wetenschappen (1400 diploma's) zwaar door. Momenteel maken deze twee richtingen samen al meer dan één derde van de studenten uit.

Ondertussen krijgt deze samenleving een groeiend tekort aan technisch geschoolden. De top 20 van de moeilijk te vinden beroepen ziet er als volgt uit :

1. technici natuurkunde;
2. metaalarbeiders;
3. lassers;
4. mecaniciens-herstellers;
5. metselaars,
6. vloerenleggers;
7. handelsvertegenwoordigers;
8. schrijfwerkers;
9. ingenieurs;
10. loodgieters;
11. buizenfitters;
12. technisch tekenaars;
13. chemie-arbeiders;
14. informatici;
15. verpleegkundigen;
16. plaatwerkers;
17. elektromecaniciens;
18. postboden;
19. schilders;
20. behangers.

(Gazet van Antwerpen)

HAPPY TEACHERS DAY

De leerlingen van de Antonius-MAVO in het Nederlandse Wijk bij Duurstede hebben hun eigen manier bedacht om de status van het leraarschap te vergroten. Ze hebben de derde dinsdag van december uitgekozen om Happy Teachers Day te vieren. Dit idee hebben ze geïmporteerd uit Maleisië, waar de «leraarsdag» een soort nationaal feest is. De leraars worden toegezongen, er worden gedichten aan hen opgedragen en zij krijgen bloemen en kleine cadeautjes. Kortom, het is vergelijkbaar met moederdag, vaderdag en dierendag.

De leerlingen van Wijk bij Duurstede vragen ook aan de ouders om hun blijk van waardering voor de leraars over te brengen. Ze hopen trouwens dat deze dag ooit een landelijk karakter zal krijgen. □

(Uitleg, Ned.)

NASCHOLING KOPEN

Een nieuw Nederlands wetsvoorstel maakt het de scholen mogelijk zelf hun nascholing te «kopen». Het nascholingsbudget zal a rato van het aantal leerlingen worden verdeeld over de basis- en secundaire scholen. Zo kunnen de scholen een eigen nascholingsbeleid voeren én eisen stellen aan de lerarenopleidingen.

Tot 1 augustus 1996 zijn de scholen verplicht 80 % van hun nascholing te kopen bij de lerarenopleidingen, de traditionele aanbieders van nascholing. Daarna mogen ze hun nascholing kopen waar ze willen. De lerarenopleidingen zullen dan hun aanbod moeten aanpassen aan de vraag!

Het nascholingsbudget voor de scholen zal trouwens aanzienlijk stijgen: van 23 miljoen gulden in 1992 tot 49 miljoen in 1995 voor het basisonderwijs en van 19 miljoen tot 53 miljoen voor het secundair onderwijs. Daarnaast is er jaarlijks voor scholing ongeveer 15 miljoen gulden gereserveerd. De scholen kunnen ook hiervan een gedeelte aan nascholing besteden. □

(Uitleg, Ned.)

(De Morgen)

ONDERNEMEND DENKEN

Marcella Binnemans vertegenwoordigde de Vlaamse KMO's in de Congrescommissie «Arbeidsmarkt en onderwijs, aansluiting of kortsluiting».

Ze vindt het opvallend hoeveel schoolergegeven wordt na de school. Elke manager of kaderlid wordt overstelpt met folders over seminars en cursussen. Het is onmogelijk om in de wirwar van aanbiedingen het kaf nog van het koren te scheiden. Bovendien zijn de opleidingen erg duur. KMO's beschikken nu eenmaal niet over onbegrensde budgetten om deze dure oplossingen als enige uitweg te nemen.

Opmerkelijk is ook dat al de bijscholingsprogramma's praktijkgericht zijn. Binnemans vraagt zich af of dit het bewijs is dat jonge afgestudeerden voldoende theoretische kennis bezitten, maar te weinig creatief en ondernemend kunnen denken. □

(Snelbericht)

ARBEIDERSKINDEREN : UP AND DOWN

Nederlandse arbeiderskinderen gaan meer dan vroeger naar het middelbaar onderwijs en het hoger beroepsonderwijs (HBO). Hun ondervetegenwoordiging in het universitair onderwijs wordt echter nog steeds groter.

Het aandeel van kinderen van hogere bedienden onder universitaire studenten steeg van 25 % in 1984 tot 30 % in 1990. Het aandeel arbeiderskinderen daalde van 16 tot 11 %. In het HBO steeg het percentage arbeiderskinderen van 15 tot 21. Het aantal universiteitsstudenten steeg van 160.000 in 1986 naar 180.000 in 1990. In het HBO steeg het aantal studenten van 150.000 in 1986 naar eveneens 180.000 in 1990.

De Landelijke Studentenvakbond ziet in deze evolutie een argument tegen verdergaande bezuinigingen op studiefinanciering. Als die bezuinigingen doorgaan vrezen ze dat de lagere inkomens nog meer voor het HBO zullen kiezen. □

(Trouw, Ned.)

INVALLERS VALLEN UIT

Het citaat «Door het invalswerk ben ik contactgestoord en onzeker geworden» illustreert de problemen van invallers in hun klaswerk. De problemen blijken – althans in Nederland – gigantisch te zijn.

De invaller komt met een geringe voorbereiding terecht in een complexe en hem onbekende situatie. Daarmee hebt u meteen de drie grootste probleemveroorzakers. Als dan de klasadministratie en een deel van het werkmateriaal bij de zieke leerkracht thuis liggen en zijn nieuwe collega's hem niet zien staan zit de invaller in zak en as. Daarenboven zijn de leerlingen meesters in het verzinnen van lesondermijnd gedrag. De invaller heeft dan ook voortdurend met ordeproblemen te kampen.

Jaarlijks komen honderden nieuwe leraars uit de opleiding. De meesten moeten eerst een tijd invaller spelen. Meer onderzoek naar hun problemen kan het onderwijs alleen maar baten. Tenslotte zijn er elke dag zo'n 4000 invallers actief. □

(Jeugd in School en Wereld, Ned.)

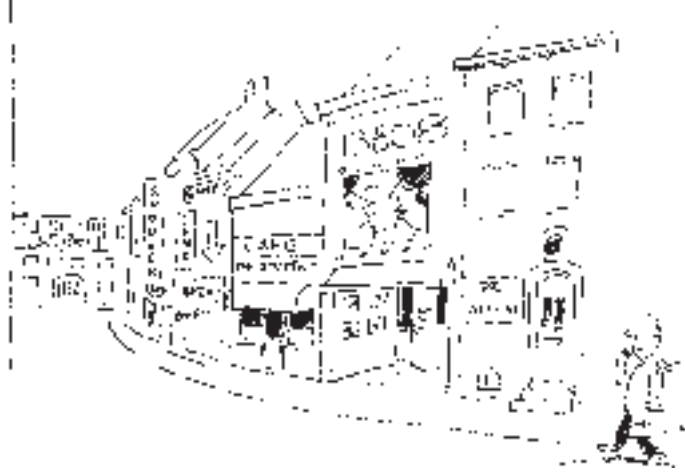
SPIJBELLEN

Voor veel leerlingen uit het secundair onderwijs valt er in de stad meer te beleven dan tussen de vier muren van het klaslokaal. Amsterdam spant de kroon: ruim 3000 leerlingen, of zo'n 4 %, houdt het elk jaar ongediplomeerd voor gezien.

Niet alle scholen worden even zwaar door schoolverzuim getroffen. Wat maakt het onderwijs op deze scholen dan zo aantrekkelijk? De sfeer in de klas, een nauwkeuriger registratie van het verzuimgedrag, een goed lesrooster en zinvolle schoolregels spelen allemaal een rol. Leerlingbegeleiding kan anderzijds de afstand tussen leraar en leerling verkleinen.

Een belangrijke oorzaak voor het spijbelen is een gebrekkige motivatie. Leerlingen moeten gestimuleerd worden bij een zelfstandige taakuitvoering. Vooral studie- en huiswerkbegeleiding kunnen tot die zelfstandigheid bijdragen. □

(School, Ned.)

EENHEIDSSCHOOL

De ACOD-sector onderwijs (de Vlaamse socialistische onderwijsbond) verdedigt het idee van de openbare eenheidsschool: een openbare onderwijsinstelling van de gemeenschap, pluralistisch van opvatting. «Daarom pleiten wij voor de verdwijning van het katholiek onderwijs door een geleidelijke omvorming ervan tot openbaar onderwijs», zegt George Vansweevelt, algemeen secretaris.

Een andere hoofdeis is de minimumpensioenleeftijd. Het beroep van leraar is een stresserende bezigheid. De pensioenleeftijd moet op 55 jaar gebracht worden, met behoud van het volledig pensioenbedrag. □

ZIT STIL OF...

MAG JE OVERBEWEEGLIJKE KINDEREN STRAFFEN ?

Sommige kinderen zitten nooit stil, ook al vraagt u dat honderd keer. Kinder- en jeugdpsychiater prof. Dr. Theo Compernelle schreef een bijzonder praktische handleiding voor het opvoeden van overbeweeglijke kinderen. Wij lichten er het deeltje uit over straffen. Mogen/moeten we zo'n kind straffen ? En hoe dan ?

We zijn niet enthousiast over straffen en vooral niet over agressief straffen. Toch willen we niet de fout begaan van heel wat opvoedkundigen die –als reactie op de veel te autoritaire en strenge opvoeding van vroeger– propageren dat straf helemaal uit den boze is.

In sommige situaties –en bij een overbeweeglijk kind zijn dat er meer dan bij andere kinderen– moet het ongewenste gedrag meteen gestopt worden. Een onmiddellijke, korte en duidelijke tussenkomst is dan noodzakelijk. In zo'n situatie is een straf soms onvermijdelijk. Dit is meestal het geval als het gedrag gevaarlijk is of

uiterst hinderlijk voor het kind zelf of voor anderen.

Een overbeweeglijke kleuter, meer nog dan een andere kleuter, moet zo vroeg mogelijk de betekenis leren van bevelen zoals «neen», «niet doen», «stop daar onmiddellijk mee» en «doe dit nooit meer.» Het gehoorzamen aan dit «neen» is letterlijk van levensbelang voor het kind. Als u regelmatig «niet doen» zegt en het kind toch zijn zin laat doen, leert het dat «niet doen» maar heel betrekkelijk is. «Niet doen» zeggen en het kind vervolgens toch zijn zin laten doen, is niet goed voor een kind en kan levensgevaarlijk zijn voor een overbeweeglijk kind. Het kind laten ge-

hoorzamen is van het allergrootste belang voor zijn eigen veiligheid.

Door het vroeg en consequent invoeren van een kleine onaangename maatregel bespaart u het kind een hoop narigheid. Dit geldt ook voor de ouders : tijdig en voldoende vaak reageren met een streng «neen» en een tik is minder erg dan uw ongenoegen en frustraties telkens op te kroppen en dan ineens te «ontploffen» en uw kind een pak rammel te geven waar u zich dagenlang schuldig over voelt. Door dat schuldgevoel treedt u een volgende keer weer niet tijdig en onvoldoende streng op, waardoor u weer gefrustreerd raakt en uiteindelijk uw zelfbeheersing verliest. Zo is een vicieuze cirkel ontstaan, die naar is voor kind én ouders.

Een milde, onmiddellijk en telkens toegediende straf is voor ongewenst gedrag vaak een onvermijdelijk hulpmiddel. Tijdig een milde straf geven voorkomt dat u uw zelfbeheersing verliest en een zware of zelfs mishandelende straf geeft.

Als u ernstig ongewenst gedrag bestraft, moet u elke keer straffen. Doet u dat niet, dan wordt uw gedrag voor het kind onbegrijpelijk, onvoorstelbaar en onredelijk. Met af en toe maar te straffen loopt u bovendien het risico dat het ongewenste gedrag hardnekkiger wordt.

Ook moet u onmiddellijk straffen. De straf moet zo onmiddellijk mogelijk aansluiten op het onge-

wenste gedrag. Het kind moet het verband kunnen zien tussen zijn actie en uw reactie. Daarom moet het een kleine maar duidelijke straf zijn.

Een milde kleine straf, telkens en onmiddellijk gegeven, werkt veel beter dan een uitgestelde grote straf, af en toe gegeven.

Verder is belangrijk dat u bij het afleren van ongewenst gedrag met de eerste stap begint. U moet het ongewenste gedrag als het ware «bij de wortels uitroeien». Een kleine sneeuwbal wordt snel een lawine. Een lawine kunt u niet meer stoppen, de sneeuwbal wel. Een kleine maatregel volstaat meestal als u optreedt bij het eerste teken dat er iets misgaat. Als u te lang wacht voor u optreedt, zult u eerder geneigd zijn een grote straf te geven. Veel kordate onmiddellijke kleine straffen zijn beter dan een heftige reactie na verloop van tijd.

Als twee kinderen elkaar telkens in de haren vliegen, moet u niet meer wachten tot het weer zo ver is. U moet ingrijpen bij het eerste teken dat het de verkeerde kant uitgaat.

Het is dus belangrijk dat u heel goed observeert, dat u precies gaat zien wanneer een bepaald gedrag begint mis te lopen en dat u de uitlokkende situatie tijdig herkent.

BETER DAN STRAF

Er is nog een andere vorm van straf die sommigen niet durven te gebruiken : het zorgen voor on-

en aan dezelfde culturele erfenis te werken, kan de band met de buitenwereld weer enigszins hersteld worden.»

Hugo Vandamme, afgevaardigd bestuurder Barco : «Een van de grote zwaktes in Vlaanderen is precies dat technisch onderwijs. Op universitair niveau is het peil goed, maar op secundair niveau is het gelijk aan tweederangsonderwijs voor minder begaafde leerlingen. Dit is nefast. Begaafted leerlingen met technische aanleg zouden in een kwalitatief hoogstaand technisch onderwijs moeten terechtkomen, dat een doorstroming naar het hoger onderwijs biedt. Zoals

in Duitsland, waar de «Technische Schule» een hoger aanzien geniet dan de algemene humaniora.»

Paula D'Hondt, Koninklijk Commissaris : «De onderwijswereld heeft geen vat meer op de leerlingen. Orde, discipline, wellevendheid, minzaamheid, voorkomendheid en andere menselijke gaven schijnen in het studerende milieu niet meer beoefend te worden. De rechten van het kind, die zijn wel gekend. Zelfs al door mijn kleindochter van elf jaar. Laten we dan hopen dat de kinderen grote persoonlijkheden worden, die ge- en beschaafd worden en die de samenleving leefbaar maken.» □

R. Carneiro, voorzitter Europese Gemeenschap : «Een grotere nationale en internationale mobiliteit in het onderwijs kan zeker bijdragen tot een betere positie van de leraar. Het zelfrespect van leraars kan er door toenemen. Dat gevoel zijn ze kwijt nu ze niet meer die fundamentele rol in de maatschappij spelen als, zeg, veertig jaar geleden. Toen waren ze leraar in de brede zin, de onderwijzer waar men ook heen ging voor persoonlijk advies. Nu zijn ze instructeurs geworden, opgesloten in hun klaslokalen.

Door hun het gevoel te geven bij de grootste beroepsgroep van de EG te horen (3,5 miljoen leraars)

aangename gevolgen. Op de juiste manier toegepast is dit een nuttig en noodzakelijk instrument om het gedrag van een kind in de juiste banen te leiden.

Sommige vormen van ongewenst gedrag hebben van zichzelf al zulke negatieve gevolgen dat een kind het niet in zijn hoofd zal halen het nog eens te proberen. Als het kind na herhaald waarschuwen toch weer aan het oor van de hond trekt en een knauw krijgt, blijft het voortaan wel uit de buurt van honden. De algemene regel is : gedrag dat onaangename gevolgen heeft zal verminderen.

Bij hyperkinetische kinderen echter, meer dan bij andere kinderen, moet u er rekening mee houden dat het kind niet meteen lering trekt uit de negatieve consequenties van een bepaald gedrag. Waar de meeste kinderen na een of twee knauwen ermee stoppen de hond te pesten, zal zo'n kind er vaak pas na de tiende knauw mee ophouden.

De meeste vormen van ongewenst gedrag hebben echter niet dergelijke consequenties, of de consequenties komen zoveel later dat het kind het verband niet meer ziet tussen zijn daad en de nare gevolgen die daaruit voortvloeien. Soms heeft het ongewenste gedrag enkel nare gevolgen voor anderen of zijn de consequenties ervan slechts voor een volwassene te begrijpen. In die gevallen moeten de ouders en opvoeders er zelf voor zorgen dat het ongewenste gedrag zodanige negatieve gevolgen heeft dat het kind het ongewenste gedrag opgeeft.

De beste consequenties zijn die welke logisch in de lijn van het ongewenste gedrag liggen. Een kind dat geld gestolen heeft, moet niet zozeer een pak rammel krijgen, maar moet vooral hard werken om het geld te verdienen en terug te geven. Een kind dat in bed plast, moet zelf de natte boel opruimen. Een kind dat een glas omgooit, kan de tafel schoonmaken. Soms is er geen consequentie te bedenken die logisch op het gedrag aansluit en moet men andere bedenken. Bijvoorbeeld het afschaffen van privileges, het verminderen van zakgeld of het afschaffen van tv-kijken.

Belangrijk is wel dat het kind zo mogelijk van tevoren weet wat de

gevolgen zullen zijn van zijn ongewenste gedrag. Het is als het ware een contract tussen ouders en kind. In zijn eenvoudigste vorm is het : «Als ik nog éénmaal moet waarschuwen, dan...» Bij oudere kinderen maakt het dikwijls meer indruk als het een geschreven contract is.

kan het soms heel nuttig zijn zelf eens op te houden met het uitvoeren van een aantal van uw plichten, die uw kind als vanzelfsprekende rechten beschouwt. Een ouderstaking bijvoorbeeld doet soms wonderen.

Als zoonlief het bijvoorbeeld vertikt zijn voetbalplunje in de

drag aan te moedigen. Het aanleren van gehoorzaam-zijn betekent bijvoorbeeld meteen het afleren van ongehoorzaam-zijn. Dat zijn dan twee vliegen in één klap. Het is bovendien heel wat plezieriger, bevredigender en efficiënter om een kind iets aan te leren dan om het iets af te leren.

Met straf maakt u snel iets duidelijk. Dit is soms noodzakelijk. Maar verwacht er geen blijvende resultaten van, als u niet meteen ook het tegenovergestelde gedrag aanleert en aanmoedigt.

Kortom : een kind moet van tevoren weten waaraan het zich heeft te houden, en wat de consequenties zullen zijn als het zich niet aan de regels houdt. Meer nog dan een ander kind heeft het overbeweeglijke kind behoefte aan duidelijkheid.

Laat u zeker niet van de wijs brengen door een «pff, dat kan me niks schelen, ik had toch geen zin». Voer in elk geval de afspraak uit. U moet altijd doen wat u beloofd hebt, wat afgesproken is. Anders leert het kind dat het zich niets hoeft aan te trekken van afspraken. Dan worden de afspraken loze dreigementen en zult u geneigd zijn de dreigementen steeds meer te verzwaren, waardoor ze nog moeilijker uitvoerbaar worden.

Oudere kinderen moet u ook leren dat alle liefde en goodwill niet steeds van één kant kunnen komen, dat mensen slechts kunnen samenleven op basis van wederkerigheid, van «voor wat hoort wat». Als een kind er moeite mee heeft zich te houden aan zijn plichten,

wasmand te gooien, kunt u ermee ophouden : a) het zelf te doen en b) zijn spullen te wassen, totdat hij zijn aandeel in de taken wel uitvoert.

LEER HET TEGENOVERGESTELDE

Een straf of negatieve consequenties op zich zijn nooit voldoende ! Straf en negatieve gevolgen leveren resultaten op, op voorwaarde dat ze correct worden uitgevoerd en ze altijd samengaan met het aanleren en aanmoedigen van het tegenovergestelde, gewenste gedrag. Tegenover ongehoorzaam-zijn staat gehoorzaam-zijn..., tegenover overbeweeglijk-zijn staat stilzitten... tegenover ruzie maken staat samen spelen enz. De kern van de hele zaak is dat het aanleren van dit gewenste gedrag veel efficiënter en plezieriger is dan het afleren van het tegenovergestelde, ongewenste gedrag.

De gouden regel is : leer nooit ongewenst gedrag af zonder het tegenovergestelde, gewenste ge-

1. Het aanmoedigen van gewenst gedrag is gemakkelijker uitvoerbaar dan het volstrekt niet aanmoedigen, het ontmoedigen, het negeren van ongewenst gedrag.
2. Aanmoedigen geeft uiteindelijk op de langere termijn een beter resultaat dan straffen.
3. Aanmoedigen schept een plezierige sfeer en een betere relatie tussen ouders en kind.
4. Aanmoedigen heeft een stimulerende invloed op de zelfstandigheid en het zelfvertrouwen van het kind. Soms moet u deze regels heel creatief toepassen om een overbeweeglijk kind iets aan of af te leren. □

Theo Compennolle werkt al meer dan vijftien jaar samen met overbeweeglijke kinderen en hun ouders. Zijn boek ZIT STIL ! is dan ook een concrete en unieke handleiding geworden. Het werd uitgegeven door Lannoo in Tielt, 1991.

ONZE SCHOOL MAAKT RECLAME, MAAR HOE? PUBLIC RELATIONS OP SCHOOL

Reclame maken klinkt veel onderwijzensmen vies in de oren. Toch doen alle scholen het, zij het met wisselend succes. Meestal gebeurt het met de natte vinger, zonder een samenhangend plan. Voor zo'n plan krijgt u hier de eerste aanzet.

Politieke, sociale en economische ontwikkelingen dagen de school uit tot handelen. Overheidsbeslissingen leiden tot het verdwijnen van oude schooltypes en het ontstaan van nieuwe, tot schaalvergroting en nieuwe geldstromen. Scholen krijgen te maken met een ander publiek. Ook onderwijsconsumenten tonen zich kritischer en onafhankelijker. In een krimpende markt proberen alle onderwijsinstellingen hun stuk van de koek te behouden of liever nog te vergroten. Scholen worden steeds sterker elkaars concurrent.

Op dit alles reageert het onderwijs met een proces van aanpassing en vernieuwing. Wil dit proces effectief en succesvol verlopen, dan vraagt de interne en externe communicatie om een wezenlijke rol in het geheel. Dit leidt tot een duidelijke presentatie van de nieuwe school binnen en buiten de muren van het gebouw.

De strijd om het lijfsbehoud, de noodzaak om zich als instituut te profileren of simpelweg het idee dat er voortdurend contact met de doelgroepen moet bestaan geeft

veel problemen maar opent ook nieuwe mogelijkheden. In dit klimaat ontstaat bij de school ook de behoefte aan professionalisering van haar PR-functie. Die eerste PR-activiteiten van scholen leiden in veel gevallen tot ad hoc-maatregelen die in een later stadium alleen maar tot vervelende gevolgen kunnen leiden en dan is niemand tevreden.

HET PR-PLAN

1. Begin in de eigen school

«Iets aan PR doen» leidt in de praktijk snel tot het maken van een (schriftelijk) medium voor externe doelgroepen. Goede PR echter begint in eigen huis. Op de eerste plaats zullen alle medewerkers op de hoogte moeten zijn van de zaken waartoe de directie besloten heeft. Niets werkt zo averechts bij

een PR-actie als een team dat van niets weet, zich nauwelijks bij beslissingen betrokken voelt en een houding krijgt van het-waait-wel-over.

Bij het ontwikkelen van een PR-beleid bevindt de eerste publieksgroep zich niet buiten, maar in de school. Het begin ligt bij de eigen medewerkers.

2. Maak een plan

Even belangrijk als de start binnenshuis van de PR-activiteiten, is de aanwezigheid van een PR-plan. Samenhang in optreden en uitstraling en een effectieve dosering van PR-activiteiten vragen om een stevig fundament, om een plan.

Zo'n plan vindt zijn wortels in het algemene beleid van de school vastgelegd in uitspraken over zaken als opleidingsdoelen, pedagogische concepten, geestelijk klimaat, faciliteiten, organisatiemodel, de manier waarop de verschillende groepen met elkaar omgaan, personeelsbeleid, externe contacten. In beleidsdocumenten van de school zullen ook uitspraken over PR moeten komen.

3. Alles heeft een PR-waarde

PR is gericht op het stroomlijnen van alle directe en indirecte communicatie van de school. Beleidsactiviteiten krijgen daardoor een PR-waarde. Zo geeft een slecht roosterbeleid dat leerlingen steeds voor verrassingen stelt, de school de naam «rommelig» te zijn. Een vlotte presentatie op een bedrijvenbeurs kan tot het idee leiden dat de betreffende

school «innovatief» is. De aanwezigheid van directieleden en coördinatoren in allerlei regionale en landelijke commissies maakt een school «toonaangevend».

Elk «optreden» leidt intern en extern tot een bepaalde waardering. Uit de voorbeelden mag duidelijk zijn dat PR zich met alle communicatie bemoeit, intentionele en niet-intentionele, mondelinge en schriftelijke. Iedere organisatie spint garen bij een gunstige waardering. Het PR-plan is voor het schoolmanagement een middel om de organisatie planmatig en doelmatig voor het voetlicht te brengen.

4. Een eigen gezicht

De manier waarop scholen voorheen de leerlingen verdeelden had vaak iets weg van een «herencontract». Het wervingsgebied was opgedeeld langs traditionele, geografische of kerkelijke lijnen. Af en toe waaide er een leerling over, maar daar was dan besteld iets mee: van een ander geloof of moeilijk hanteerbaar.

Vervolgens gingen scholen adverteren. Eerst nog gewoon binnen het eigen gebied, want de grenzen werden gerespecteerd. Edities van het eigen regionale dagblad kwamen echter ook op anderomans terecht: scholen werden elkaars concurrenten. Een ontwikkeling die in het voordeel is van de cliënt, de leerling. Maar concurrentie speelt niet alleen de klant in de kaart, ook de eigen organisatie: het houdt de betrokkenen wakker en maakt ze bewust van ieders verantwoordelijkheid voor het voortbestaan van de eigen instelling.

5. Niet afwachten

PR heeft een goede voedingsbodem nodig. Een belangrijk ele-

DE AFFICHE IS EEN RAMP

Een voorbeeld. Bij een school bestaat de wens om het instituut letterlijk een menselijk gezicht te geven. De directie wijst een tweetal docenten aan om zich te buigen over de vorm waarin die wens gestalte kan krijgen. Het duo zondert zich af, overlegt en besluit tot de productie van een poster voor de toeleverende scholen. Vervolgens schrijft de ene collega een tekst met een pakkende slogan, terwijl de tweede zich met de vormgeving bezig houdt. Vanwege «het menselijk gezicht» is een belangrijke plaats ingeruimd voor een foto van de leraars.

Op een vrijdagmorgen hangt de poster –vers van de pers-ter demonstratie in de leraarskamer. Bijval is er weinig, afkeuring des te meer: «Dit is de school niet», «Wie is hiervoor verantwoordelijk?», «Wat moet dit wel niet kosten?», «Is zoiets wel doelmatig?» Zo moet het dus niet.

DE BESTE ADVERTENTIE

De advertentie bevat een kop, een tekstblok en een slogan. Een foto of illustratie is het plaatje bij het praatje. De statische opsomming van studierichtingen of vakkenpakketten maakt geen indruk en nodigt niet uit tot lezen. Spreek de lezer aan, geef de advertentie een menselijk gezicht. Maak van de advertentie een uitnodiging door de school voor te stellen als een instituut waar mensen werken, studeren en leven. Ingewikkelde schema's met brugjaren en bovenbouwrichtingen maken van de school een steriel instituut. Voorzie de advertentie van een antwoordstrook voor meer informatie. Voorzie die strook van een code, dan wordt duidelijk welke krant of welk blad de meeste respons oplevert.

ment daarin is de overtuiging dat een school moet overleven. De vette jaren die zorgden voor het vanzelfsprekend succes van scholen zijn achter de horizon verdwenen.

Dus : de handen uit de mouwen. Afwachten is de dood in de pot. □

□ Deze tekst komt uit het bijzonder praktisch boekje «School en Public Relations» (H. van den Berselaar), een Mesofocus van Educaboek. Dat boek kost zo'n 500 fr. en u kunt het bestellen bij Educaboek – Postbus 48 – 4100 AA Culemborg – Nederland – € 00-31-3450-71315. U kunt er onmiddellijk concreet mee aan de slag in de eigen school.

□ KLASSE publiceerde in mei '90 een VIZIER over scholen en hun reclame : «De schoolslag». Ook daarin vindt u veel praktische raadgevingen.

DE KAT KRABT DE KROLLEN VAN DE TRAP

Op het oog lijken alle merken tandpasta of alle merken soep op elkaar. Naar smaak, samenstelling, prijs of verpakking is er weinig onderscheid. Deze ogenschijnlijk geringe produktifferentiatie heeft tot de ontwikkeling van de 4 R's geleid : Reputatie, Respect, Relatie en Ruil. Voor de potentiële leerlingen en hun ouders lijken de scholen waartussen zij kunnen kiezen doorgaans sterk op elkaar. Bij de uiteindelijke keuze is de stem van derden vaak doorslaggevend. Uit die stem blijkt de **reputatie** die een school bezit, een reputatie die gebaseerd is op **respect** voor die instelling. Reputatie en respect ontstaan in de **relatie** die een school met haar omgeving aangaat, door het feit dat zij overal aanwezig is, daar vertelt en demonstreert over welke kwaliteiten de organisatie beschikt. Uiteindelijk zullen de eerste drie R's leiden tot de vierde R, die van **Ruil** : de aanmelding voor een studie of cursus.

«DE SFEER IS OM ZEEP»

HOE KRIJG JE EEN POSITIEF KLASKLIMAAT ?

Het «klasklimaat» heeft een belangrijke invloed op de houding en de motivatie van de leerlingen. Al heeft hij dikwijls niet dat gevoel, de leraar bepaalt in grote mate zélf die sfeer. Maar hoe krijg je zo'n positief klimaat in de klas ?

Leraar A : «Ik hou het meestal zakelijk en stel voor mezelf en de leerlingen een duidelijk doel voorop. De beste improvisatie is nog altijd de best voorbereide.»

Leraar B : «Een ontspannen sfeer, dat vind ik enorm belangrijk. Ik moet mezelf kunnen zijn en mijn leerlingen moeten dat óók mogen.»

Leraar C : «Goede afspraken maken goede vrienden. Als er bijvoorbeeld geen orde is in de klas kan ik ook niet spreken over een goed klasklimaat.»

HET IS SNEL VERKORVEN

De eerste lessen van een leraar in een nieuwe klas zijn van uitzonderlijk belang voor de mogelijke uitbouw van een positief klasklimaat. Dat blijkt ook uit vergelijkend onderzoek over hoe ervaren leraars een nieuwe klas aanpakken en hoe beginners dat doen. (Wragg and Wood : Teachers' first

encounters with their classes/ Classroom Teaching Skills, London, 1984). De ervaren leraars onderscheiden zich op acht vlakken : ze stralen een warm en vriendelijk zelfvertrouwen uit, stimuleren meer, organiseren beter, bewegen meer in de klas, realiseren meer oogcontact, gebruiken meer humor, zijn duidelijker over de regels die gelden in de klas en tonen er beter hun aanwezigheid en gezag. Daardoor slagen zij er meestal vrij snel in een aangenaam werkklimaat te creëren in de klas.

KLARE TAAL

Veel onderzoekers zijn het erover eens dat het beste klasklimaat (waarin je ook iets leert) drie eigenschappen heeft. In *Essential Teaching Skills* (Oxford, 1991) zet Dr. Chris Kyriakon van de Oxford University die op een rijtje.

1. Respect (Leraar A)

De succesvolle leraar geeft zijn leerlingen zelfrespect en een gevoel van eigenwaarde. Leren is op emotioneel vlak een activiteit met hoge risico's. Falen is vaak erg pijnlijk. Daarom biedt een goede leraar altijd realistische kansen op succes aan, samen met hulpvaardige steun en aanmoediging. Hij beklemtoont de behoefte aan gestadige vooruitgang en zorgt ervoor dat de leerlingen zichzelf graag zien als léér-ling. De vooruitgang van elke leerling wordt van nabij gevolgd. Daarom ver-

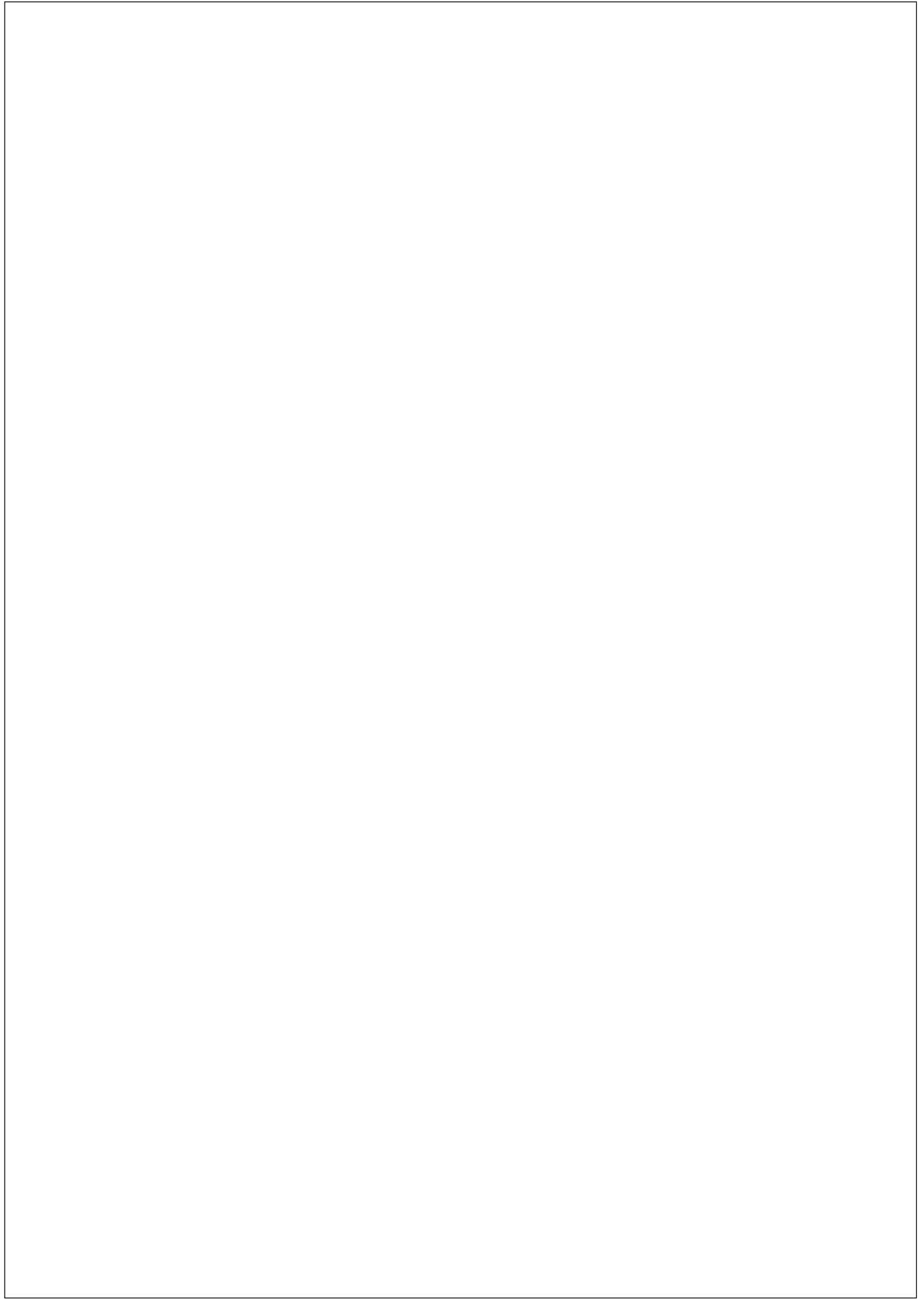
liest de leraar ook geen tijd. Het lesverloop is goed georganiseerd en de les begint en eindigt op tijd. Leraars die het lesverloop voortdurend laten onderbreken door kleine organisatorische problemen zenden een signaal uit dat wat er in hun les te leren valt niet zo belangrijk is. Op die manier ondermijnen ze zelf het klimaat dat in de eerste plaats duidelijk doel- en taakgericht moet zijn.

2. Warmte (Leraar B)

Wie zelf ontspannen is en bijvoorbeeld op een kalme manier omgaat met problemen krijgt ook ontspannen leerlingen. Dat is absoluut nodig om leergierigheid een kans te geven. Uit uw houding en spreektoon spreekt een bezorgde warmte waardoor de leerlingen het gevoel krijgen dat u persoonlijk om hen en hun leerproces geeft. Iemand individueel helpen gebeurt daarbij niet door snel zelf de oplossing te geven maar door hem via positieve feedback een strategie aan te bieden om zélf de problemen te lijf te gaan.

3. Orde (Leraar C)

Zonder zin voor orde is geen positief klasklimaat mogelijk. Orde is echter geen doel op zichzelf maar moet bijdragen tot wat voorafging : een doel- en taakgericht, ontspannen, warm en ondersteunend klasklimaat. Zo'n orde is gebaseerd op wederzijds respect en een gezamenlijk streven naar efficiënte leerervaringen. □

INFOLIJN

ONWETTIG AFWEZIG

Wanneer is een leerkracht onwettig afwezig? Kan dat eventueel ook financiële gevolgen hebben? Kan de leraar zich verdedigen of in beroep gaan tegen een beslissing?

Onwettige afwezigheid is iedere vorm van afwezigheid die niet valt onder één van de wettelijke of reglementair toegestane verloven:

– zonder geldige reden de dienst niet hervatten na een geoorloofde afwezigheid;

– zonder geldige reden de betrekking verlaten en meer dan 10 dagen afwezig blijven;

– bij terugroeping in actieve dienst, zonder gegronde reden weigeren de door de Centrale Raad van de ARGO aangewezen betrekking te bekleden. De directeur vraagt het betrokken personeelslid schriftelijk om verantwoording. Die verantwoording én het gemotiveerd advies van de directeur wordt naar Brussel gestuurd.

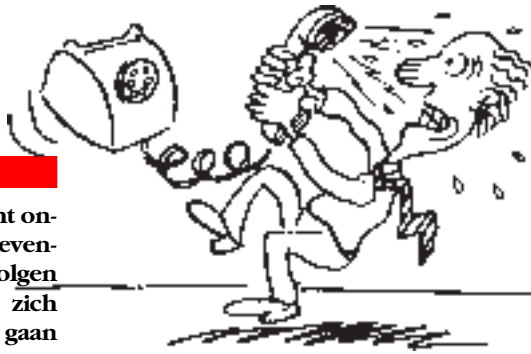
Onwettige afwezigheid kan financiële gevolgen hebben maar kan ook leiden tot ontslag uit het ambt zonder vooropzeg en met verlies van alle rechten aan dit ambt verbonden.

In het antwoord op een vraag in de Vlaamse Raad lezen we: «De inrichtende macht als werkgever oordeelt over de wettigheid of de onwettigheid van de afwezigheid van haar personeelsleden. De subsidiërende overheid, in casu het Departement Onderwijs, velt hierover geen oordeel als ze niet beschikt over enig bewijsmateriaal ter zake.

Bij een botsing tussen inrichtende macht en werknemer kan de subsidiërende macht wel optreden via haar inspectie.

Het is vanzelfsprekend dat een onwettige afwezigheid gepaard gaat met weddeverlies.

Een leraar die van onwettige afwezigheid wordt beschuldigd, moet zich verdedigen ten overstaan van zijn inrichtende macht door het voorleggen van sluitend bewijsmateriaal dat zijn afwezigheid kan rechtvaardigen.» □

VERLOREN LOPEN IN EUROPA

Ik ben op zoek naar informatie over Europese uitwisselingsprogramma's voor leraars, leerlingen en klassen. Maar ik loop een beetje verloren in de informatie die ik daarover vind. Bestaat hiervoor geen «gele gids»?

In **KLASSE 19** (p. 20–21) vindt u een heel pak informatie. Jammer genoeg is een deel van die informatie ondertussen niet meer actueel. De *Dienst Internationale Betrekkingen* (DIB) publiceert jaarlijks een overzicht van uitwisselingsprojecten en bijscholingsactiviteiten. **Sleutel 1992** ligt op dit moment in elke school ter inzage. Daarin vindt u zowel de eigen initiatieven van de Vlaamse Gemeenschap als de projecten van internationale instellingen (Europese Gemeenschap, Raad van Europa, Belgisch-Luxemburgse Economische Unie enz.). U vindt er alle praktische informatie die u nodig hebt: deelnemingsvoorwaarden, duur en looptijd, contactadres enz.

Tegen het einde van dit schooljaar verschijnt de nieuwe *Sleutel*. Wie ondertussen nog informatie zoekt en niet vindt in de huidige brochure contacteert het best de *Dienst Internationale Betrekkingen* – Vera Van Renterghem – RAC – Arcadengebouw – kantoor 3089 – 1010 Brussel – ☎ 02-210 51 19 □

DE MINIMUM- DOELEN

In **KLASSE 22 lees ik op p. 31 dat de inspectie de minimumdoelen of eindtermen inspecteert. Hoe zal dat in zijn werk gaan?**

Het begrip «minimumdoelen» duikt de laatste tijd voortdurend op. In artikel 6 van het decreet van 17 juli 1991 over de inspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten lezen we immers dat de Vlaamse Executieve eindtermen bepaalt voor het gehele onderwijs (met uitzondering van het Hoger Onderwijs van het lange type). Eindtermen zijn «minimumdoelstellingen» die op het einde van het kleuter-, lager, secundair en hoger onderwijs van het korte type

moeten worden bereikt. In het secundair onderwijs worden de eindtermen vastgesteld per onderwijsvorm, per graad en per cyclus. Aanvullend kunnen deze eindtermen gespecificeerd worden rekening houdend met het fundamenteel gedeelte van de optie. In het buitengewoon onderwijs worden de eindtermen vastgesteld per type en per opleidingsvorm. In het hoger onderwijs van het korte type worden de eindtermen vastgesteld per categorie. Aanvullend kunnen deze eindtermen worden gespecificeerd per afdeling.

De nieuwe *Dienst voor Onderwijsontwikkeling* (DOO) zal deze eindtermen bepalen en na overleg in de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) aan de Vlaamse Executieve en de Vlaamse Raad voorleggen. Het is logisch dat de inspectieleden dan zullen controleren of deze eindtermen voldoende werden bereikt of ten minste werden nagestreefd. Ook daarvoor zal de DOO instrumenten ten behoeve van de inspectie uitwerken.

De eindtermen zullen er dit schooljaar zeker niet meer komen. De DOO is pas opgericht en zijn twintig medewerkers worden momenteel geselecteerd. Dat gebeurt via een gro-

dige en daardoor ook tijdrovende selectieprocedure. Normaal gesproken zullen ze nog dit trimester aan het werk gaan.

De «maximumdoelen» worden niet vastgelegd door de DOO. Die bepaalt elk net zelf. □

Dienst voor Onderwijsontwikkeling (DOO) – directeur Roger Standaert – Koningsstraat 138 – 1000 Brussel – ☎ 02-211 45 96

ZONDER LOONVERLIES

Klopt het dat er een nieuwe regeling is waardoor alle leraars in bijzondere gevallen afwezig mogen blijven zonder loonverlies?

Leraars in het gemeenschapsonderwijs kenden die regeling al. Maar sinds 1 januari kunnen ook contractuelen in overheidsdienst, leerkrachten uit het vrij onderwijs en stagiairs een beroep doen op het verlof om dwingende redenen. Het KB van Minister Van den Brande verscheen op 6 december 1991 in het Belgisch Staatsblad.

Bij verlof om dwingende redenen krijgt u toelating om zonder loon van het werk afwezig te blijven. Dat kan bijvoorbeeld bij ziekte, ongeval of hospitalisatie van een persoon die met u onder hetzelfde dak woont. Ook schade aan de woning als gevolg van een brand of een natuurramp kan gelden als dwingende reden. En als u moet verschijnen op een rechtszitting waarin u betrokken partij bent kun u daarvoor eveneens dit verlof krijgen. □

DE INFOLIJN

Voor al uw vragen over onderwijs:

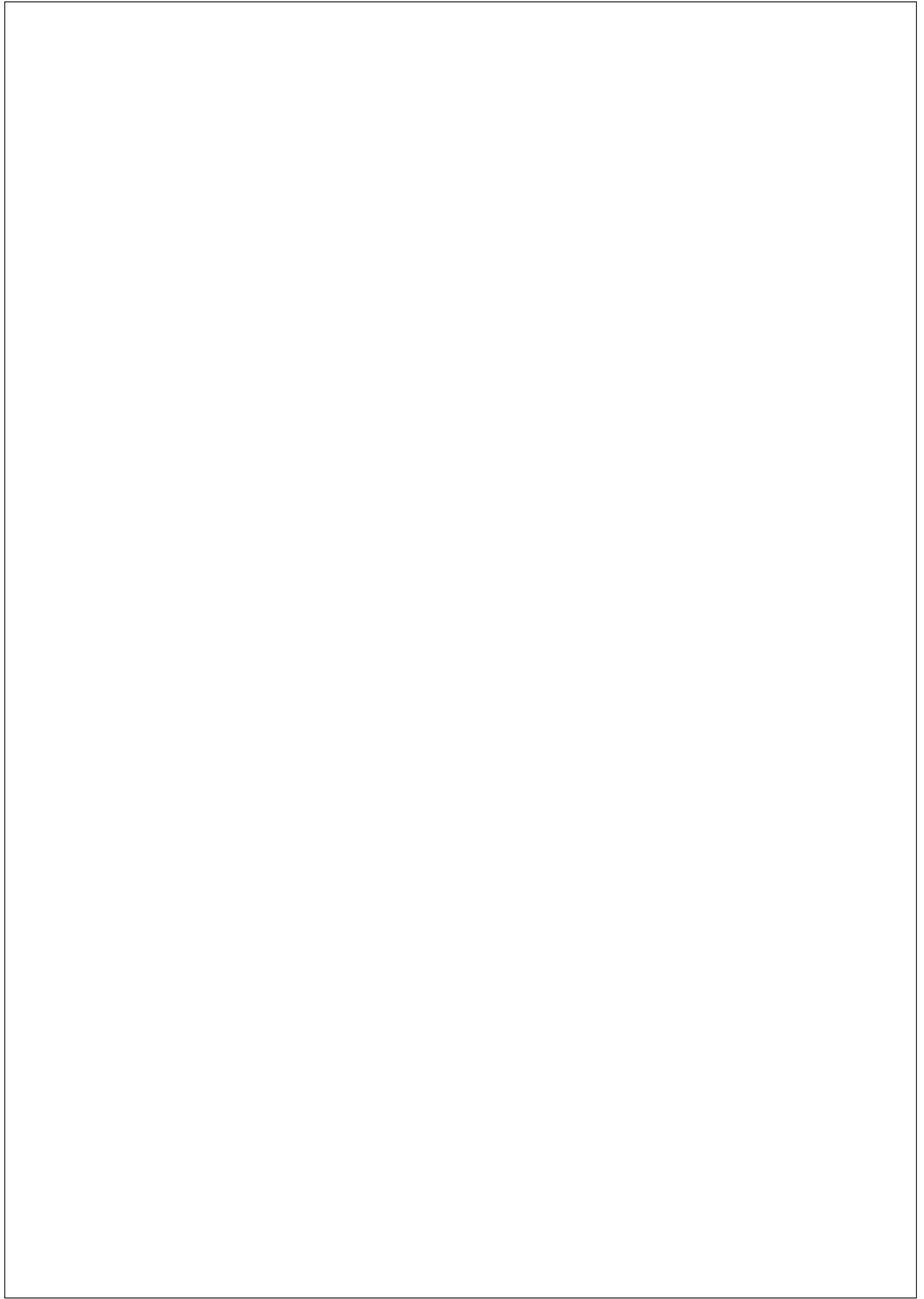
Centrum voor

Informatie en Documentatie

Koningsstraat 150 1000 Brussel

☎ 02-210 54 00

ABS-SYSTEEM IN IDEE

De rubriek IDEE wordt vanaf nu nog overzichtelijker. Bij elke tip komt een lettertje : A, B of S. Dat verwijst naar de specifieke doelgroep van het idee.

A staat voor algemeen, B voor basisonderwijs en S voor secundair onderwijs. Zo vindt u nog sneller uw weg in het grote aanbod onderwijsideeën. Graag gedaan. □

GRATIS LEEFMILIEU

Het *Bestuur Ruimtelijke Ordening* van de Vlaamse Gemeenschap heeft een hele reeks publicaties voor het onderwijs. Zolang de voorraad strekt kunt u ze gratis bekommen op onderstaand adres.

Voor **het basisonderwijs** : een *kinderkrant* (eerste en tweede graad) met leestekst en tekening om in te kleuren; een lessenmap *Kinderen leren kijken naar de eigen leefomgeving* met 10 lessen en wandelingen (tweede graad) of met 25 lessen en wandelingen (derde graad).

Voor **het secundair onderwijs** : een brochure *Ruimtelijke ordening, zo zit het ineen* (hoger secundair onderwijs) met een werkboekje; een lessenmap *Kinderen leren kijken naar de eigen leefomgeving* over Stene-dorp (observatiegraad) of met 6 lessen en 4 didactische stedebouwkundige wandelingen (eerste jaar secundair onderwijs). □

Bestuur voor ruimtelijke ordening - V. Vansteelandt - Werkbuisstraat 9 - 8000 Brugge - ☎ 050-33 36 71

SPONSOR DE SPORTDAG

Waarom zou u uw jaarlijkse sportdag niet opzetten als een sport-sponsoringsactie? Jongeren sporten dan voor jongeren, bijvoorbeeld voor de 1500 muco-patiënten. Vorig jaar deden 45 Vlaamse scholen mee. Dat moet beter kunnen!

Mucoviscidose is een bij kinderen voorkomende erfelijke, genetische ziekte. De longcellen produceren een dik en kleverig slijm dat uiteindelijk de longen verstopt. De ziekte is ongeneeslijk, de levensverwachting is maximaal 30 jaar. Men kan enkel de symptomen bestrijden.

Om dit werk te steunen kunt u bijvoorbeeld de jaarlijkse sportdag laten sponsoren door familie, kennissen en vrienden van uw leerlingen (en uzelf). Daarnaast kunt u

NIEUWE PUBLIKATIES

★ ALGEMEEN

- Kastelen

Bij elke bladzijde die u openslaat klappt op een ingenieuze manier een heuse burcht uit het boek. Zo leren de kinderen alles over opbouw en structuur van een kasteel, dagelijks leven in de burcht, belegeringen en tornado's. Tekst en beeld zijn niet sprookjesachtig romantisch, maar leerrijk realistisch. Het geheel staat borg voor een boeiende tocht langs een indrukwekkende reeks driedimensionele kastelen. Voor de basisschool en de eerste jaren secundair onderwijs.

Gillian Osband & Robert Andrew - Van Holkema & Warendorf/Standaard Uitgeverij - 16 blz. - 495 fr.

- Help! Hoe kan ik mijn kind helpen studeren?

Voor ouders van kinderen die leren... studeren. Wat als ze niet willen studeren? Of steeds afgeleid zijn? Moeten we onze kinderen overhoren? Wat doe ik als mijn kind zegt «dat moet ik niet meer kennen»? Concrete antwoorden op herkenbare vragen.

P. Maes Jr. & P. Maes Sr. - Uitgeverij Die Keure - 62 blz. - 150 fr.

- Medialexicon

Media zijn in essentie technische hulpmiddelen. Technologische vernieuwingen veranderen dus het medialandschap. De auteur bespreekt achtereenvolgens grafische technieken, televisie, optische plaat, datacommunicatie, online information retrieval, elektronische post, mobiele communicatie, satellietcommunicatie en teleconferencing.

Dirk De Grooff - Uitgeverij Lannoo/Mediacentrum - 468 blz. - 695 fr.

- Twijfelgevallen Nederlands/Leestekens en hoofdletters

Twee handige zoekboeken voor iedereen die met een kritisch oog de eigen teksten bekijkt. Neder-

lands is immers niet zó gemakkelijk als we vaak wel zouden willen.

Prisma/Het Spectrum - 298 blz. en 67 blz. - 295 fr. en 195 fr.

★ BASISONDERWIJS

- Aktie reactie/Gezichtspunten

Twee nieuwe synthesespelen voor kleuters. *Aktie reactie* stimuleert het logisch redeneren. De kleuter associeert een afbeelding van een voorwerp of situatie «voor» en «na» met een afbeelding die de verandering teweegbracht. *Gezichtspunten* versterkt vooral het ruimtelijk inzicht. Het vestigt de aandacht op de vormverandering van een voorwerp als je dit bekijkt vanuit verschillende hoeken : voor, achter, boven, opzij.

Uitgeverij Die Keure - 1595 fr. en 1230 fr.

- Geluk in een papiertje

In de selectie voor de Kinderjury '92 zit een knap boek over gepest worden op school. Het hoofdpersonage wordt uitgelachen omdat hij niet zo goed kan lezen en schrijven. Hij ontdekt dat hij woordblind is en leert daar op een avontuurlijke manier iets aan doen. Vanaf dan gaat zowat alles beter in zijn leven.

Sine Van Mole - Uitgeverij Clavis - 80 blz. - 398 fr.

★ SECUNDAIR ONDERWIJS

- Beroemde wetenschappers

Galilei, de gebroeders Wright, Edison, Einstein, Fleming, Marconi, Darwin enz. hebben twee zaken gemeen. Het zijn stuk voor stuk mensen die grenzen verlegden, ramen opengooide, nieuwe perspectieven openden. En ze vormen het onderwerp van een deeltje uit de biografische reeks *Beroemde wetenschappers*. Authentiek fotomateriaal, tekenende citaten, een chronologie en een woordenlijst maken deze boekjes geschikt als basistekst voor studiewerkjes.

Uitgeverij Davidsfonds/Infodok - 64 blz.

Zeker
Lezen

per deel - 399 fr. per deel.

- Gevaarlijk spel

Over kicks, flippen, snuiven, speed, joints, junkies en afkicken gaat het verhaal van een ex-junkie die als 11-jarige op zoek ging naar drugs en kicks, op haar twaalfde marihuana gebruikte en op haar negentiende een heroïnehoertje was. Een paar jaar later was ze de zelfmoord nabij. Over die nachtmerrie en de ontsnapping eruit lezen jongeren nu in een aangrijpend boek dat trouwens werd geselecteerd voor de Kinderjury '92.

Raffaella Fletcher & Peter Mayle - Van Goor/Standaard Uitgeverij - 89 blz. - 450 fr.

- Migranten

Het *Commissariaat voor het Migrantenbeleid* stelde een brochure samen die een overzicht geeft van literatuur over het migranten-thema. Een mooie leidraad om dit thema in de klas aan te kaarten.

KCLB - Mutsaardstraat 32 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-232 77 94

KLASSETIP VAN DE MAAND

- Nederlands

Het gaat om een opmerkelijke reeks schoolboeken van goed op elkaar ingespeelde teams voor het secundair onderwijs. Ze behandelen op elk niveau alle aspecten van het Nederlands. Speciale aandacht gaat naar de communicatieve vaardigheden met heel bruikbare strategieën. Elke leraar kan op zijn eigen manier met het materiaal omspringen. Er is nu een deel voor elk jaar secundair onderwijs. De afzonderlijke reeks voor het technisch onderwijs is ook klaar. **Nederlands «T»** (vanaf het derde jaar) sluit nog sterker aan bij de leefwereld van de jongeren en de praktische communicatietechnieken die ze nodig hebben. □

U kunt presentexemplaren aanvragen : Uitgeverij Den Gulden Engel - Vrijheidsstraat 33 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-238 08 93

de mascotte Steven Sterk verkopen. Die verkoopt u tegen 100 fr.

per exemplaar (vijf verschillende figuurtjes). Tien frank is voor uw school voor sport of andere doeleinden.

Er is ook een speciaal en **gratis lessenspakket** over mucoviscidose samengesteld. Dit kunt u optimaal integreren in de lessen godsdienst, moraal of biologie. □ *Muco Sportivo - Naamssesteenweg 260 - 3001 Heverlee - ☎ 016-29 20 90*

VERKEERSOPVOEDING

S Veiliger onderweg is een verkeersonderwijsmethode voor

vooral minder begaafde jongeren tussen 12 en 18 jaar. De complete methode bestaat uit **6 dossiers**, één per leerjaar, waarvan de eerste vier reeds beschikbaar zijn. Bij elke bestelling hoort een gratis handleiding.

De dossiers kosten 20 fr. per exemplaar. Voor het eerste jaar is er ook een werkblad technologische opvoeding over *Communicatie in het verkeer*. Dat kost 10 fr. per exemplaar. □ *Verkeerspedagogisch Instituut - Spinnersstraat 29 - 8800 Roeselare - ☎ 051-21 04 17*

CREATIEF VERPAKKEN

B

Creativiteit en milieu gaan samen in het project *Creatief op school 1991-1992*. Creativiteit wordt vertaald naar een **wedstrijd** voor leerlingen kleuter- en lager onderwijs. Het milieulijk bestaat uit achtergrondinformatie en tips voor de leraar.

Elke leraar krijgt een gratis deelnamepakket voor het project. Dit bestaat uit twee vouwbladen. Het eerste blad geeft een omschrijving van het project en hoe u het in de leerstof kunt integreren. Creatiefsamenwerken in groepsverband is daarbij het leitmotiv. Het tweede blad geeft achtergrondinformatie over de kartonnen drankverpakking en het milieu.

Ten laatste op 10 april moet uw inzending binnen zijn. De prijzen worden toegekend per graad en per taalgemeenschap (het kleuteronderwijs vormt daarbij één graad). Zo zijn er 8 eerste prijzen (een daguitstap natuurexploratie voor de hele klas), 24 tweede prijzen (boekenpakketten) en 32 derde prijzen (een milieuspel).

Een speciale **videofilm** vertelt

hoe Tim, Tam en Tom de kartonnen drankverpakking leren kennen. Mijnheer Drankkarton geeft hen een deskundige uitleg. De film duurt 20 minuten en kost 100 fr. (verpakkings- en verzendingskosten inbegrepen). De film is niet echt nodig om aan het project deel te nemen, maar vormt wel een goede inleiding tot het thema. □

Tetra Pak Dienst Schoolinfo - Kris Van Slycke - 't Hofveld 8 - 1702 Groot-Bijgaarden - ☎ 02-466 53 60

RELATIEBEKWAAMHEID

S

Later begint nu is een educatief vormingspakket voor jongeren van 15 tot 18 jaar. Het gratis pakket (videofilm, didactische versie, leerkrachtenmap, leerlingenbrochures) kadert in de **opvoeding tot relatiebekwaamheid** (zie KLASSE 21 p. 19 voor een uitgebreide bespreking).

Het *Vormingscentrum Jos Van Ussel* organiseert op 6 maart een **themapdag** rond dit pakket. Via opdrachten en oefeningen maakt u kennis met spelvormen en methodieken om dit pakket in uw klas te gebruiken. Deelnemen kost 750 fr.

Het Vormingscentrum komt eventueel ook naar uw school om het pakket voor te stellen. Dat kost 2500 fr. per dagdeel + verplaatsingskosten.

Op 24, 25 en 26 maart organiseert het Vormingscentrum een driedaagse basisopleiding *Seksuele en relationele vorming*. Via lectuur, opdrachten en oefeningen leert u een aantal didactische vereisten kennen om dit thema in uw klas te introduceren. Deelnemen kost 1000 fr. per dag. Ook

deze vorming kunt u op de eigen school organiseren. □

Vormingscentrum Jos Van Ussel - Koning Albertlaan 167 - 9000 Gent - ☎ 051-20 65 22. Voor het gratis pakket: Centrum voor Onderwijsmedia - Handelskaai 7 - 1000 Brussel - ☎ 02-217 41 90

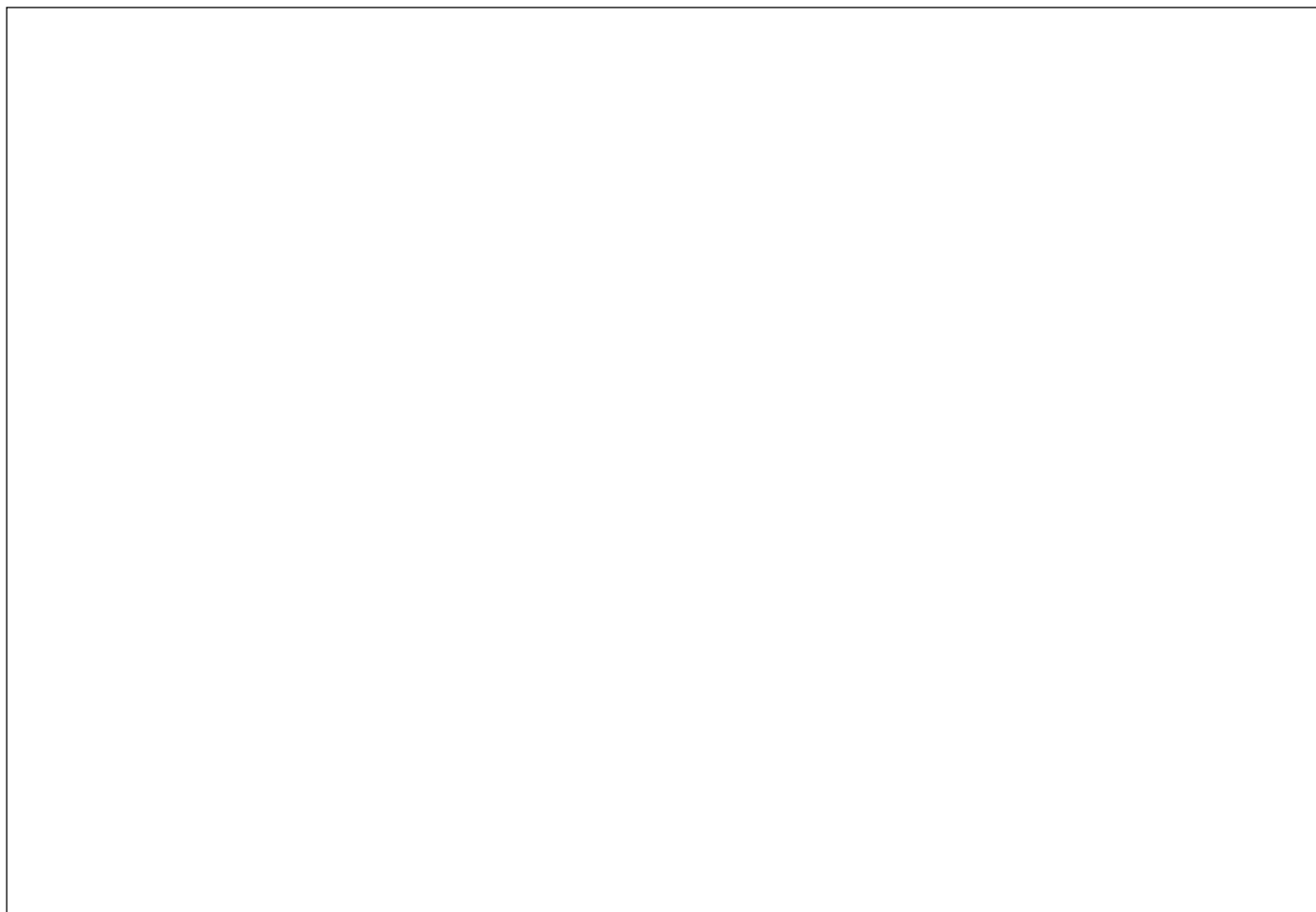
VISSEN EN WATERPLANTEN

A

In KLASSE 19 las u dat de *Provinciale Visserijcommissie Limburg* twee gratis posters verspreidt over zoetwatervissen en waterplanten. Die aankondiging ontkende een stortvloed van aanvragen die onmogelijk per post kunnen worden beantwoord.

Vandaar dat de Visserijcommissie een alternatieve oplossing voorstelt. U kunt beide posters **afhalen** bij de Provinciale Visserijcommissie van uw eigen provincie. Beide posters bestaan in grote versie en in DIN A4-versie. □

Alleen voor inlichtingen: Provinciale Visserijcommissie Limburg - Provinciehuis - Universiteitslaan 1 - 3500 Hasselt - ☎ 011-23 71 11

(advertentie)

ENGELS THEATER

S

De tweede Engels theater 7-daagse vindt dit jaar plaats van 20 maart tot 2 april in Antwerpen. Het *English Teaching Theatre* is al geschikt voor leerlingen die één jaar Engels achter de rug hebben. De *Confederacy of Fools* en *Alive and Kicking* richten zich op gevorderden (minimaal twee jaar Engels).

Een voorstelling van het English Teaching Theatre kost 140 fr. per leerling. De andere voorstellingen kosten 160 fr. per leerling. Er zijn ook werkmappen om de voorstelling in de les voor te bereiden. **Programma en inlichtingen**: *Educatief Theater Antwerpen* - Reyn- dersstraat 7 - 2000 Antwerpen - *03-233 15 88*

KUNST IN HAMME

A

Van 29 februari tot 8 maart staan in Hamme de schone kunsten in de schijnwerpers. Het 8ste Kunstsalon van het gemeenschapsonderwijs presenteert afzonderlijke tentoonstellingen van *Alechinsky*, *Boel*, *Cavens*, *Demeulemeester*, *De Loose*, *D'Haese*, *Laenen*, *Leclercq*, *Lenssens*, *Vandermoeren*, *Maraen Verbist* onder de gemeenschappelijke noemer **Pop-Art & Hyperrealisme**. Daarnaast verzorgt het befaamde blokfluitensemble *Vier op 'n Rij* een aperitiefconcert (1 maart), brengt *Francis Verdoodt* poëzie voor kinderen en volwassenen (4 maart) en komt ARCA met *Typen* naar Cyriel Buysse (6 maart). De toegang in Zaal De Veerman - Verbindingsstraat 66 - 9220 Hamme is gratis.

Inlichtingen: *Middenschool* - Loystraat 7 - 9220 Hamme - *052-47 72 20*

ARMOEDE IN VLAANDEREN

A

Armoede is een zeer «rijk» begrip. Het Algemeen Rijksarchief heeft vier thema's uitgekozen voor haar tentoonstelling *De armoede in onze gewesten van de Middeleeuwen tot nu*: verschijningsvormen en verklaringen van armoede, percepties van armoede, sociale politiek en ten slotte (re)acties van de armen. Zo worden een aantal clichés uit de wereld geholpen. De tentoonstelling is zeker geschikt voor leerlingen hoger secundair onderwijs.

Naast de catalogus (100 fr.) is er ook een dossier (650 fr.) met

bijdragen over armoede in de Middeleeuwen, de Nieuwe Tijden (tot 1850), het Prinsbisdom Luik en het hedendaagse België.

De tentoonstelling loopt nog tot 14 maart. De toegang is gratis. Een geleid bezoek kost 800 fr. per groep van maximaal 25 leerlingen. **Algemeen Rijksarchief** - Ruisbroekstraat 8 - 1000 Brussel - *02-513 76 80*

STRIPWEDSTRIJD

A

Charles Jarry (Costa) tekende reeds het eerste en laatste beeldje. Alle jongeren van 10 tot 17 jaar kunnen de handschoen oprapen om hiervan een stripverhaal van twee bladzijden te maken. Het thema is Midden-Amerika, hoe kan het ook anders in dit Columbus-jaar. Inzenden vóór 20 april.

Deze wedstrijd is misschien wel de gelegenheid om in de klas rond Midden-Amerika te werken. Oxfam heeft daarvoor trouwens een speciale werkmapp gemaakt. Die kost 150 fr. plus verzendingskosten. Daarnaast biedt Oxfam ook een heel animatieprogramma aan. Dat kan van alles inhouden: video's, dia's, spelen enz.

Oxfam - Animatiedienst - Raadstraat 39 - 1050 Brussel - *02-519 99 90*

VREDE & DEMOCRATIE

A

Al voor de tiende keer organiseert *Jeugd en Civisme* een **wedstrijd** voor de schoolgaande jeugd. De prijs van 150.000 fr. wordt ver-

GRATIS NAAR HET EURO-PLANETARIUM

A

Het Europlanetarium in Genk is een voltreffer van formaat: het modernste van België en omstreken. (Zie de Klasstip van vorige maand). Vooral scholen zullen er veel gebruik van maken. Een bezoek kost 70 fr. per leerling. Op 27 februari

om 14 u. is er een speciale dag voor de leerkrachten. Die is vooral bedoeld voor **leraars aardrijkskunde** hogere cyclus. Ze krijgen een gratis rondleiding en een voorstelling. Bovendien krijgen ze een kleine diareeks mee met markante beelden uit de astronomie. **Reserveer uw plaatsje bij het Europlanetarium** - Kattevennen 19 - 3600 Genk - *011-35 27 94*

WANDEL-VOORDRACHTEN

A

Op woensdagnamiddag verkent *School en Museum* een brokje Vlaamse cultuur. Tegen een kleine bijdrage kunt u uit de eerste hand kennis maken met de educatieve mogelijkheden van onze musea en andere culturele instellingen. U moet wel op voorhand inschrijven.

Het programma: 4 maart: Filmmuseum in Brussel (60 fr.); 11 maart: Salons voor Schone Kunsten in St.-Niklaas (20 fr.); 18 maart: Kerkhof van Laken en beeldhouwersatelier E. Salu in Brussel (180 fr.); 25 maart: De Munt in Brussel (100 fr.).

School en Museum - Koloniënstraat 31 - 1000 Brussel - *02-510 36 56*

HASSELT OP ZIJN LEKKERST

B

Kinderen van het **vijfde en zesde leerjaar** kunnen op een bijzondere manier kennis maken met de stad Hasselt. Op het programma van deze alternatieve daguitstap staan o.a. een theateervoorstelling en leerwandelingen in en rond de stad. De Normalschool Maasmechelen en de Dienst voor Toe-

Zeker Doen

risme van Hasselt leiden alles in goede banen.

De **theaterproductie Kinderleven door de eeuwen** geeft met toneel, dans, zang en muziek een beeld van het leven van het kind door de eeuwen heen. Tijdens de **leerwandelingen** volgen de leerlingen in groepjes van 15 één van de twaalf vooraf uitgewerkte routes die telkens een ander aspect van de stad belichten. De leerlingen kunnen bijvoorbeeld Hasselt ontdekken «op zijn lekkerst», «in interviewstijl», «in stripvorm» of «op wielen en in het water». U kunt «anders» schoolreizen op 21, 22, 25 en 26 mei. De limiet is 300 leerlingen per dag. De prijs bedraagt 300 fr. per leerling, middagmaal inbegrepen. Supersnel wezen dus.

Dienst voor Toerisme - Lombaardstraat 3 - 3500 Hasselt - *011-22 22 35*

KLASSETIP VAN DE MAAND INTERVIEW-WEDSTRIJD

S

Onder het motto «Ik durf» is de derde taleninterviewwedstrijd van start gegaan. **Jongeren van 15 tot 20 jaar** kunnen hun vreemde talen in praktijk brengen door zoveel mogelijk anderstaligen aan te spreken voor een kort interview. Mooie prijzen zoals reizen door Europa, treintickets en taalleermethodes belonen de durvers. Op basis van aantal, verscheidenheid en originaliteit kiest de jury de finalisten die in november hun taalvaardigheid mogen bewijzen in de finale.

De twee vorige edities bereikten meer dan 2500 jongeren die zo'n 100.000 gesprekken voerden. De 550 finalisten deden gemiddeld 180 interviews in twee tot vijf talen.

Nieuw dit jaar is dat de NMBS de ploeg van de Koning Boudewijnstichting en het Animatiecentrum voor Talen komt versterken. Zo kunnen de deelnemers per acht interviews beschikken over een mini-Go Pass. De wedstrijd wordt afgefloten op 30 september '92.

Animatiecentrum voor Talen - Anspachcenter - Anspachlaan 36 - 1000 Brussel - *02-218 12 05* / **Koning Boudewijnstichting** - Brederodestraat 21 - 1000 Brussel - *02-511 18 40*

deeld onder de laureaten van **5 onderwijsniveaus**: 5de en 6de klas lager onderwijs; 1ste en 2de klas secundair onderwijs; 3de en 4de klas secundair onderwijs; 5de en 6de klas secundair onderwijs en ten slotte hoger onderwijs buiten de universiteit.

In hun werkstuk moeten de deelnemers de ideeën van democratie, mensenrechten en wereldvrede uitdrukken. Die uitdrukking

mag elke vorm aannemen: verhandeling, gedicht, dialoog, toneel, lied, foto's, tekeningen, foto- of diareksen enz. Deelnemers kan individueel of in groep. De jury zal vooral letten op de «boodschap» die het werkstuk wil brengen.

Inzenden kan tot uiterlijk 3 april bij het Vredescentrum - UNO-laan 1 - 2100 Deurne. **Jeugd en Civisme** - Aelsemstraat 7 - 2050 Antwerpen - *03-219 13 96*

PRIJZEN VOOR INFORMATICA

Op 16 mei vindt het 7de symposium *Computers Thuis, op School en in Geneeskunde* plaats in Diepenbeek. Onderdeel daarvan is een educatieve en medische softwarebeurs met een grote **wedstrijd voor software**. Er zijn vijf prijzen van 30.000 frank voor :

1. Medische of biomedische software.
2. Educatieve software ontwikkeld door leerlingen van het secundair onderwijs.
3. Educatieve software ontwikkeld door jongeren minder dan 25 jaar.
4. Computergebruik ten behoeve van het leefmilieu.

Er is ook nog een Prijs van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs en de secundaire school waar de winnende software werd ontwikkeld krijgt een computer.

Deelnemers zijn geboren na 16 mei 1967 en wonen in België of Nederland. Vóór 27 april moet u uw project in viervoud indienen. **□ Inlichtingen en reglement : Sonja De Nollin - Te Boelaerlei 23 - 2140 Borsbrouwer - ☎ 03-322 74 69**

UNIVERSITAIRE INFODAGEN

De Vlaamse universitaire instellingen organiseren informatiedagen voor toekomstige studenten. Wij geven u ook de adressen waar u meer informatie kunt krijgen.

□ LUC - Dienst voor Studieadvies - Universitaire Campus - 3590 Diepenbeek - ☎ 011-22 99 61

Er zijn infodagen voor wiskunde, natuurkunde, scheikunde, biologie, informatica (met de nieuwe richting kennistechnologie), geneeskunde en tandheelkunde op 7 maart en 25 april. Op 22 februari, 14 maart en 9 mei zijn er infodagen voor TEW en handelsingenieur.

□ VUB - Dienst voor Studieadvies - Pleinlaan 2 - 1050 Brussel - ☎ 02-641 23 17

Er is een infodag voor iedereen op 25 februari. Op 11 en 18 maart zijn er infonamiddagen per studierichting. Op 27 en 28 maart is er een infoavond respectievelijk infovoormiddag voor ouders van toekomstige studenten. Op 9 mei ten slotte is er een infodag voor het Bij-

zonderbegeleidingsprogramma voor werkenden en werkzoekenden en voor de specifieke HOBU-overstapprogramma's.

□ KUB (voorheen UFSAL) - Dienst voor Studieadvies - Vrijheidslaan 17 - 1080 Brussel - ☎ 02-412 42 19 Er is een infodag voor alle studierichtingen op 9 mei.

□ KUL - Dienst voor Studieadvies - Naamsestraat 63 - 3000 Leuven - ☎ 016-28 43 11

Er zijn nog infodagen op 19 februari (medische wetenschappen), 14 maart (toegepaste biologische wetenschappen, Instituut voor Lichamelijke Opvoeding, Voorbereidend Instituut, exacte wetenschappen) en 21 maart (toegepaste wetenschappen).

□ KULAK - Dienst voor Studieadvies - E. Sabbelaan 53 - 8500 Kortrijk - ☎ 056-21 79 31

Er is een infodag op 22 februari voor alle studierichtingen en een infoavond op 13 maart voor ouders van toekomstige studenten.

□ RUG - Adviescentrum voor Studenten - St. Pietersplein 7 - 9000 Gent - ☎ 091-64 70 00

Er zijn nog infodagen op 22 februari (bio-ingenieur), 26 februari (letteren en wijsbegeerte), 11 maart (economie), 14 maart (burgerlijk ingenieur), 18 maart (psychologische en pedagogische wetenschappen) en 25 maart (politieke en sociale wetenschappen). Op 29 februari, 7 en 28 maart zijn er infodagen voor ouders van toekomstige studenten.

□ UIA - Dienst voor Studieadvies - Universiteitsplein 1 - 2610 Wilrijk - ☎ 03-820 21 21

RUCA - Dienst voor Studie- en studentenbegeleiding - Groenenborgerlaan 171 - 2020 Antwerpen - ☎ 03-218 05 06

UFSIA - Dienst voor Studieadvies en Studentenbegeleiding - Prinsstraat 14 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-220 46 32

Op 22 februari, 21 maart en 25 april houden RUCA-UIA infonamiddagen voor alle studierichtingen aan het RUCA (medische en wetenschappelijke opties). Op 25 april is er tevens een opendeurdag aan het RUCA.

UFSIA-UIA hebben infodagen op 19 februari (TEW en handelsingenieur), 26 februari (letteren en wijsbegeerte, politieke en sociale wetenschappen) en 11 maart (rechten). Op 10 mei is er ook aan de UFSIA een opendeurdag. **□**

VORMING VOOR LERAARS

★ ALGEMEEN

- De muziek doorheen de middeleeuwen : van cantus planus tot ars subtilior (11 maart); Van Mozart tot Mendelssohn : klassiek én romantisch (18 maart); Muziek in de 20ste eeuw : een relativistisch universum (25 maart). (Org. : A).

- Energie in de wereld (12 maart); Zonneënergie (19 maart); Windenergie (26 maart). (Org. : A).

- Primitief dansen : Beginnelingen (8 lessen vanaf 27 april) en Gevorderden (10 lessen vanaf 21 april); Bedrijfsvideo (2 tot 5 maart); Computerboekhouden (6 sessies vanaf 12 maart); MS Word 4.0 op Macintosh voor gevorderden (4 sessies vanaf 10 maart). (Org. : A).

- CD-Consument : 16, 23 en 30 maart. (Org. : B).

- Creatief denken : 12 en 19 maart. (Org. : E).

- Effectief onderwijzen (Gordon-cursus) : 10 sessies vanaf 20 februari. (Org. : G).

- Omgaan met hulpvragen in vormingsgroepen (5 en 6 maart); Samenwerking en/of competitie ? (19 en 20 maart); Begeleiden van een assertiviteitscursus (5 en 12 jaar). (Org. : K).

- Doorlichting van het nieuwe statuut voor leraars : 26 februari. (Org. : N).

★ BASISONDERWIJS

- Watergewinning en zwemmen met kleuters (17 en 26 maart); Meten en tellen bij vijfjarigen (28 april en 5 mei); Creatief musiceren met het Orff-instrumentarium (17 maart). (Org. : D).

- Diverse hete hangijzers in de praktijk van opvoeding, onderwijs en therapie in basis- en buitengewoon onderwijs : 22 februari. (Org. J).

- Actief muziek beluisteren (18 maart); Leren lezen (26 februari); Zittenblijven (19 februari); Faalangst (11 maart); Huishoudelijk spel in de kleuterklas (18 maart). (Org. : N).

★ SECUNDAIR ONDERWIJS

- Project work in the classroom (4 maart); Seminar for teachers (11 maart); Headway pre-intermediate (18 maart). (Org. : C).

- Het humanisme: 18 maart. (Org. : F).

- Workshop Educatieve Software Buitengewoon Onderwijs (9, 16 en

23 maart in Antwerpen); Workshop Educatieve Software Natuurwetenschappen (29 april en 6 mei in Antwerpen). (Org. D).

- N.L.P., een inleiding in Neuro-linguïstische Programmering voor taalleraren (26 februari); Spelenderwijs Wijzer (29 februari tot 2 maart). (Org. : L).

- AIDS-preventie op school (11 maart); Omgaan met lastig gedrag (26 februari); Woelwaters in je klas (19 februari); Menswetenschappen in de nieuwe structuur '89 (18 maart). (Org. : N).

★ HOGER ONDERWIJS

- Naar een eigen profiel voor de ASBO-verpleegkundige : 27 februari. (Org. : H).

★ OP DE VALREEP

- GEO-dimensies van het nieuwe Europa : 14 maart in Diepenbeek. Jaarlijks netoverschrijdend symposium van de Vereniging Leraars Aardrijkskunde. (Org. : M).

DE ORGANISATOREN

A: *Uitstraling Permanente Vorming - Pleinlaan 2 - 1050 Brussel - ☎ 02-641 27 50*

B: *Dommelhof - Toekomstlaan 5 - 3910 Neerpelt - ☎ 011-64 30 49*

C: *The British Council - Jozef II-straat 30 - 1040 Brussel - ☎ 02-219 36 00*

D: *Vormings- en informatiecentrum - Turnhoutsebaan 400 - 2110 Wijnegem - ☎ 03-322 63 93*

E: *Praxis - Vormingsdienst - Tiensevest 142 - 3000 Leuven - ☎ 016-20 58 56*

F: *Departement Lerarenopleiding RUG - Vakdidactiek Geschiedenis - Sint-Pietersplein 5 - 9000 Gent - ☎ 091-64 35 49*

G: *HART - IJzermaalberg 61 - 2550 Kontich-Kazerne - ☎ 03-457 01 92*

H: *WVVV/Instituut voor Verpleegkunde St. Vincentius - Andree De Noyette - Molenaarstraat 22 - 9000 Gent - ☎ 091-23 54 36*

I: *Navorming NVSG - Aarlenstraat 53 bus 5 - 1040 Brussel - ☎ 02-233 20 45*

J: *Schoolgemeenschap MPIGO - Voskenslaan 362 - 9000 Gent - ☎ 091-20 18 30*

K: *Impuls - Albertlaan 27 - 3200 Aarschot - ☎ 016-56 95 68*

L: *Vlieberg - Senciecentrum KUL - Blijde Inkomststraat 21 - 3000 Leuven - ☎ 016-28 47 64*

M: *Vereniging Leraars Aardrijkskunde - John Maes - Laarstraat 3 - 2520 Ranst - ☎ 03-485 73 79*

N: *Centrum voor Didactische Vernieuwing - Vilde Olympiadelaan 25 - 2020 Antwerpen - ☎ 03-827 78 90* **□**